

Η ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΤΗΣ
ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΣ
ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ ΩΣ ΣΥΓΧΡΟΝΟ
ΠΕΔΙΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ
ΕΞΕΛΙΞΗΣ

Creta

Erasmus+
KA210 2022-1-EL01-KA210-
VET-000083699

ΜΑΘΗΜΑ 3

ΤΑ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ:

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥΣ ΚΑΙ Ο
ΡΟΛΟΣ ΤΟΥΣ ΣΤΗ
ΔΙΑΦΥΛΑΞΗ ΤΗΣ
ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΣ
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ
ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ

ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΚΟΥΝΤΟΥΡΗ

Η Κρήτη και ο χριστιανισμός

Η ιστορία της ορθόδοξης εκκλησίας στην Κρήτη

Η ιστορία της ορθόδοξης εκκλησίας στην Κρήτη, ανάγεται ήδη στα πρώτα χριστιανικά χρόνια, καθώς το νησί είχε γίνει πεδίο δράσης των αποστόλων που διέδωσαν το χριστιανισμό στον ρωμαϊκό κόσμο. Ο Απόστολος Παύλος, στην τρίτη περιοδεία του, έθεσε τις βάσεις για την διάδοση του Χριστιανισμού στην Κρήτη. Στην συνέχεια οι Εβραιοκρήτες, που είχαν παρακολουθήσει το κήρυγμα του Πέτρου την ημέρα της Πεντηκοστής στα Ιεροσόλυμα κήρυξαν το Χριστιανισμό στο νησί και τον διέδωσαν στους κατοίκους, που σύντομα τον αγκάλιασαν και τον ενστερνίστηκαν.

Ο Απόστολος Τίτος, μαθητής του Παύλου, ανέλαβε να θεμελιώσει και να στεριώσει την Εκκλησία της Κρήτης και έγινε ο πρώτος Επίσκοπος Κρήτης.

Με τον καιρό οι Χριστιανοί του νησιού πλήθαιναν και μάλιστα κατά τη διάρκεια του διωγμού του Δέκιου, η Κρήτη προσέφερε στον Χριστιανισμό τους Δέκα Καλλίνικους μάρτυρες.

Όταν ο Χριστιανισμός επικράτησε και έγινε επίσημη θρησκεία της ρωμαϊκής επικράτειας, οι Δέκα Μάρτυρες έγιναν το μεγαλύτερο “παράσημο” της Κρήτης.

Η Εκκλησία της Κρήτης απέκτησε Αρχιεπίσκοπο και το νησί έγινε μία από τις 12 έδρες αρχιεπισκόπου του Ιλλυρικού (Βαλκανικής).

Στους πρώτους αιώνες της χριστιανικής Κρήτης, η έδρα της Αρχιεπισκοπής ήταν η Γόρτυνα.

Στην Γόρτυνα έδρασαν οι επίσκοποι Φίλιππος, Ευμένιος και Κύριλλος, που ανέπτυξαν, διέδωσαν και ισχυροποίησαν τον χριστιανισμό στο νησί. Και οι τρεις σήμερα τιμώνται ως άγιοι.

Στην Γόρτυνα βρισκόταν και ο αρχαίος ναός (πιθανότατα χτίστηκε τον 6ο αιώνα) του Αποστόλου Τίτου, που ήταν περίφημο προσκύνημα στον χώρο της ανατολικής Μεσογείου για αιώνες.

Ναός του Αγίου Τίτου της Γόρτυνας

Ο ναός του Αγίου Τίτου της Γόρτυνας Μεσαράς, του Νομού Ηρακλείου, ανήκει στα σημαντικότερα χριστιανικά μνημεία της Κρήτης.

Βρίσκεται μέσα στον Αρχαιολογικό Χώρο της Γόρτυνας, πλησίον του Ρωμαϊκού Ωδείου και του μεγάλου αρχαίου θεάτρου και είναι επισκέψιμος.

Ο ναός του Αγίου Τίτου θεωρούνταν παλαιότερα ως οικοδόμημα του 6ου αι. μ.Χ. Ο P. Lemerle χρονολογεί το ναό στον 7ο ή 8ο αι. μ.Χ. Ο J. Christern πιστεύει ότι ο ναός οικοδομήθηκε μετά την απελευθέρωση της Κρήτης από τον Νικηφόρο Φωκά (961 μ.Χ.).

Πιθανότερη φαίνεται η εκδοχή, ότι στη θέση αυτή κτίστηκε τον 6ο αι. μ.Χ. μία τρίκλιτη, θολοσκεπής βασιλική, η οποία ερειπώθηκε αργότερα.

Στα τέλη του 10ου αι. μ.Χ. ανοικοδομήθηκε ο ναός. Τμήματα, τόσο από την πρώτη, όσο και από τη δεύτερη φάση του ναού διατηρούνται μέχρι σήμερα.

Το ανατολικό τμήμα του ναού, δηλαδή ο χώρος του Ιερού Βήματος, διατηρείται σχεδόν ακέραιο, ενώ το υπόλοιπο τμήμα του ναού είναι μεν ερειπωμένο, αλλά ως προς την κάτοψη είναι καλώς διατηρούμενο και αναγνωρίσιμο.

Η κάτοψη εμφανίζει τη μορφή ενός σταυροειδούς ναού, τρίκογχου, μετά τρούλλου. Δυτικά έχει τη μορφή μιας τρίκλιτης βασιλικής. Πέντε θύρες οδηγούν από την αυλή προς το νάρθηκα του ναού, του οποίου αποτελεί βασικό τμήμα. Ο νάρθηκας χωρίζεται σε τρία μέρη, αντίστοιχα των τριών κλιτών του κυρίως ναού. Από το μεσαίο τμήμα του νάρθηκα οδηγεί ένα τρίβηλο άνοιγμα προς το μεσαίο κλίτος, ενώ ανά μία θύρα οδηγεί από τα δύο άλλα τμήματα του νάρθηκα προς τον κυρίως ναό. Η νότια και βόρεια κιονοστοιχία περιελάμβανε ανά τρεις κίονες, οι οποίοι ορθώνονταν μεταξύ του νάρθηκα και του κεντρικού πυρήνα του ναού, ο οποίος καλυπτόταν με ημισφαιρικό τρούλλο.

Πάνω από τα πλάγια κλίτη και το νάρθηκα υπήρχαν υπερώα. Στο μέσον περίπου της νότιας και βόρειας πλευράς του ναού ανοίγεται ανά μία αψίδα, εσωτερικά ημικυκλική και εξωτερικά τρίπλευρη ή ημιεξαγωνική. Το Ιερό Βήμα είναι χωρισμένο σε τρία τμήματα. Το μεσαίο τμήμα απολήγει προς τα ανατολικά σε μία αψίδα, εσωτερικά ημικυκλική και εξωτερικά τρίπλευρη.

Στο ναό του Αγίου Τίτου Γόρτυνας έχουν πραγματοποιηθεί εργασίες καθαρισμού, στερέωσης και συντήρησης τοιχοποιίας και μαρμάρινων αρχιτεκτονικών μελών. Ο περιβάλλον χώρος έχει επίσης καθαριστεί και διαμορφωθεί κατάλληλα ενώ το μνημείο φωτίζεται.

Η Αραβοκρατία

Στις αρχές του 9ου αιώνα, την Κρήτη την κατέκτησαν οι “Σαρακηνοί”, δηλαδή οι Άραβες. Την εποχή αυτή το νησί ήταν χριστιανικό και διέθετε δώδεκα επισκοπές. Ωστόσο η αραβική κατοχή προκάλεσε ένα ρήγμα μεταξύ της Εκκλησίας της Κρήτης και της Κωνσταντινούπολης, όπου είχε υπαχθεί η Αρχιεπισκοπή μετά την περίοδο της εικονομαχίας .

Κατά την περίοδο αυτή, οι Αρχιεπίσκοποι Κρήτης δεν βρισκόταν στο νησί, αν και συνέχιζαν να χειροτονούνται κανονικά στην Κωνσταντινούπολη.

Η τάξη αποκαταστάθηκε μετά την ανάκτηση της Κρήτης από τον Νικηφόρο Φωκά το 961.

Τότε έγινε η μεταφορά της έδρας του Αρχιεπισκόπου Κρήτης στον Χάνδακα (Ηράκλειο) και δημιουργήθηκε και ο μητροπολιτικός ναός του Αγίου Τίτου.

Το Ηράκλειο έγινε και η διοικητική πρωτεύουσα του νησιού και στο ναό του Αγίου Τίτου μεταφέρθηκαν σημαντικά χριστιανικά κειμήλια.

Το 1054 επήλθε το σχίσμα της χριστιανικής Εκκλησίας και έκτοτε χωρίστηκε στα δύο - η Ορθόδοξη Εκκλησία υπό το πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως και η Καθολική Εκκλησία υπό τον πάπα της Ρώμης.

Ναός Αγίου Τίτου Ηράκλειο

Ο πρώτος ναός του Αποστόλου Τίτου στον Χάνδακα ήταν μονόχωρος δρομικός.

Όταν, κατά την έναρξη της ενετικής κυριαρχίας στο νησί το 1210 εγκαταστάθηκε στον ναό ο Λατίνος Αρχιεπίσκοπος, φαίνεται ότι στο κτίσμα έγιναν ορισμένες τροποποιήσεις.

Διανοίχθηκε κυκλικός φεγγίτης στην πρόσοψη και προστέθηκε πύργος κωδωνοστασίου πριν από τα μέσα του 15ου αιώνα και επανακατασκευάστηκε.

Ο ναός αυτός καταστράφηκε πριν από τα μέσα του 15ου αιώνα και επανακατασκευάσθηκε.

Το δεύτερο κτίσμα που εγκαινιάσθηκε από τον Λατίνο Αρχιεπίσκοπο της Κρήτης Fantino Dandolo στις 3 Ιανουαρίου του 1446, ήταν μία τρίκλιτη ξυλόστεγη βασιλική, στολισμένη με σπάνια μάρμαρα, άγιες Τράπεζες και παρεκκλήσια.

Το κτίσμα αυτό, που κατά τον σεισμό του 1508 υπέστη ελαφρές ζημιές χωρίς να χάσει την μεγαλοπρέπειά του, καταστράφηκε από πυρκαγιά στις 3 Απριλίου του 1544.

Από την πυρκαγιά διασώθηκαν τα ιερά λείψανα και κειμήλια του ναού, μεταξύ των οποίων η Κάρα του Αγίου Τίτου και η εικόνα της Παναγίας της Μεσοπαντίτισσας.

Το 1557 ξανακτίσθηκε άλλος ναός, του ιδίου ρυθμού με τον προηγούμενο και εξ ίσου μεγαλοπρεπής.

Ο περιηγητής Κοοτwyck το 1598 τον ονομάζει "pulcherrima et vetustis operis basilica".

Με την πτώση του Χάνδακα στους Τούρκους το 1669 τα κειμήλια του ναού φυγαδεύθηκαν στην Βενετία.

Ο ναός υπέστη εκτεταμένες μετατροπές για να λειτουργήσει ως μουσουλμανικό τέμενος, γνωστό ως Βεζύρ Τζαμί, στο όνομα του Πορθητή του Χάνδακα Ζαδέ Φαζίλ Αχμέτ Κιοπρουλή.

Ο σεισμός του 1856 μετέτρεψε και εκείνο το κτίσμα σε ερείπια.

Το 1869 ο Μεγάλος Βεζύρης Ααλή Πασάς ανέθεσε στον αρχιτέκτονα Αθανάσιο Μούση από τα Ταταύλα της Κωνσταντινουπόλεως, Ηπειρώτη στην καταγωγή, την ανέγερση νέου μεγαλοπρεπούς τεμένους (Γενί τζαμί) διατηρώντας όμως και το παλαιό του όνομα.

Το 1922 μετά την ανταλλαγή των πληθυσμών μεταξύ Ελλάδος και Τουρκίας το κτίσμα αποδόθηκε στην Ορθόδοξη Χριστιανική λατρεία και εγκαινιάσθηκε στις 3 Μαΐου του 1925 επί Μητροπολίτου Κρήτης Τίτου Ζωγραφίδου.

Αρχιτεκτονική

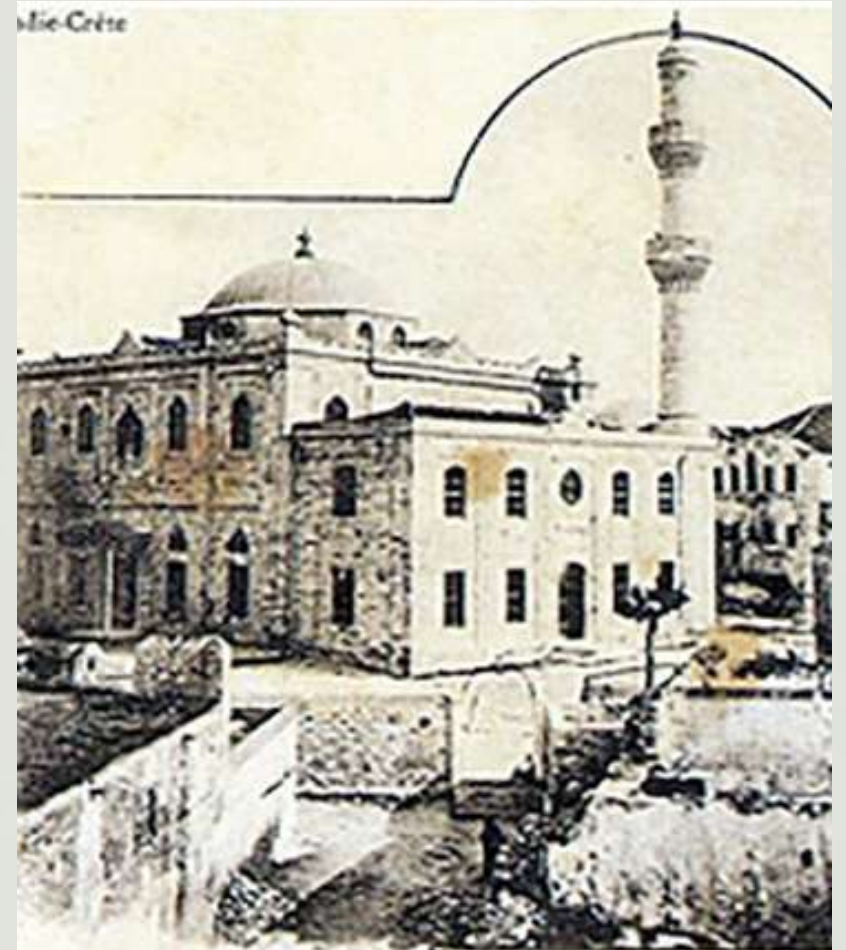
Ο ρυθμός του είναι τετρακιόνιος με τρούλο και νάρθηκα ο οποίος προστίθεται στο τετράγωνο της κάτοψής του. Στην ΝΑ γωνία του νάρθηκα είναι προσαρτημένη η βάση του μιναρέ. Εσωτερικά θυμίζει περίκεντρο κτίσμα, ενώ εξωτερικά τα επί μέρους μορφολογικά του στοιχεία απηχούν ρυθμούς της Οθωμανικής τέχνης, της επηρεασμένης και από την βυζαντινή ναοδομία. Στις αριστοτεχνικά διαρθρωμένες με καθαρές γραμμές πλευρές του κτηρίου, κυριαρχούν τα κατακόρυφα στοιχεία, διασπώντας τον όγκο του σε επίπεδα.

Εξωτερικά το κτίσμα είναι κατασκευασμένο με ισόδομη από λαξευτούς πωρολίθους τοιχοποιία και κοσμείται με λιθόγλυπτη επίστεψη.

Είχε σχήμα βασιλικής, σχεδόν τετράγωνο, χωρίς κόγχες, με τρούλο στη μέση και κωδωνοστάσιο στη νοτιοδυτική του γωνία.

Το εσωτερικό του χωριζόταν σε τρία κλίτη με δύο τοξοστοιχίες.

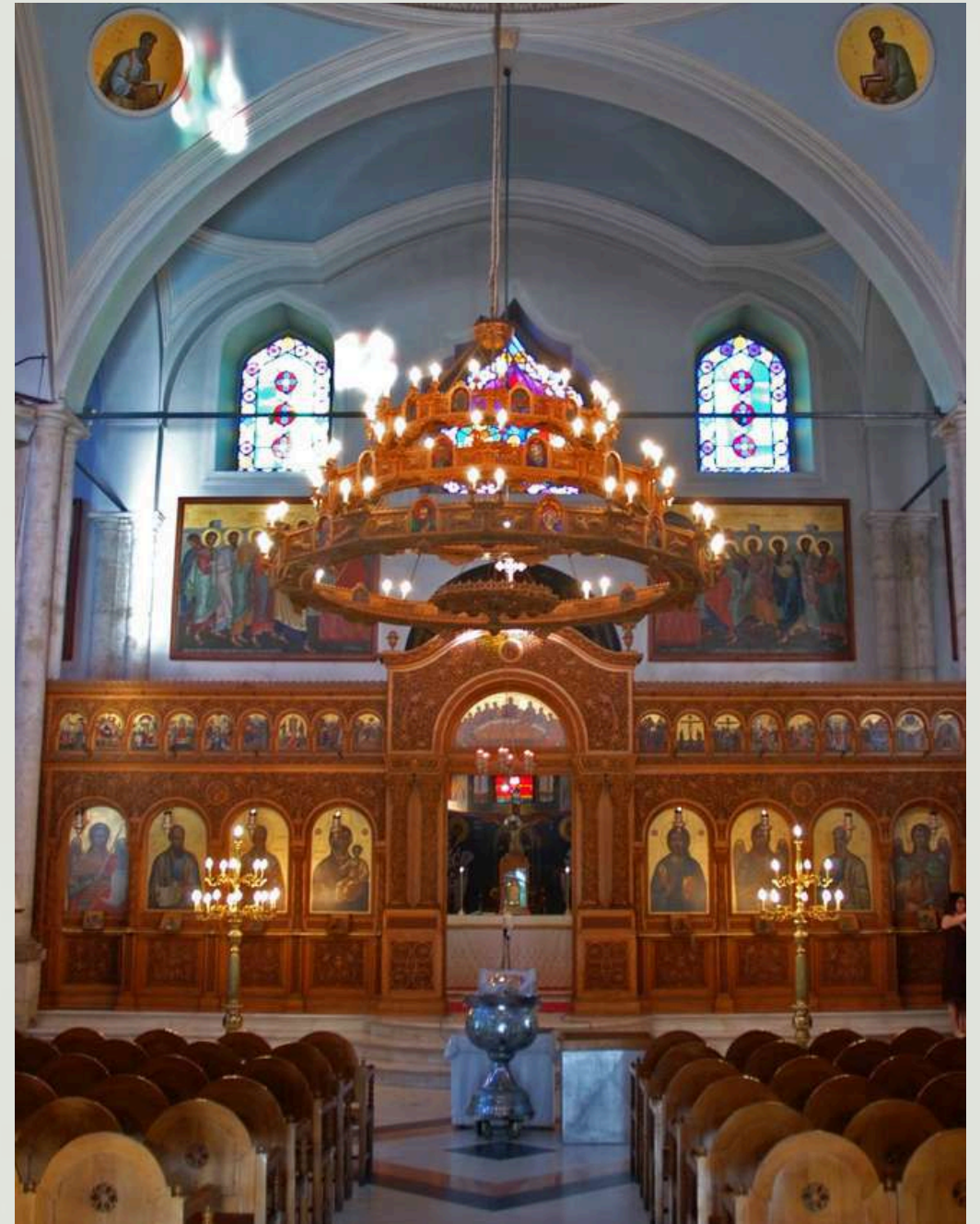
Κατά την περίοδο της τουρκοκρατίας ο ναός παραχωρήθηκε στον Φαζίλ Αχμέτ Κιοπρουλή και μετατράπηκε σε τζαμί, ενώ το κωδωνοστάσιο σε μιναρέ. Ο μεγάλος σεισμός του 1856 καταστρέφει το ναό που κτίζεται πάλι από την αρχή.

Μετά την ανταλλαγή των πληθυσμών, η Εκκλησία της Κρήτης επισκεύασε κατάλληλα το ναό και το 1925 αφιερώθηκε και πάλι στον Απόστολο Τίτο.

Ανατολικά του ναού ήταν το μέγαρο της Αρχιεπισκοπής.

Ο νέος μητροπολιτικός ναός που είναι ο επισημότερος και μεγαλύτερος στην πόλη είναι αφιερωμένος στον Απόστολο Τίτο.

Εδώ, μεταξύ των άλλων κειμηλίων, συγκεντρώθηκαν η Τιμία Κάρα του Αποστόλου Τίτου και η θαυματουργή εικόνα της Μεσοπαντίτισσας.

Ενετοκρατία

Η εκκλησία της Κρήτης, πάντα υπό την σκέπη του πατριαρχείου, συνέχιζε να αναπτύσσεται τα επόμενα χρόνια, ωστόσο οι δυσκολίες δεν είχαν σταματήσει.

Το 1204, με την πρώτη άλωση της Κωνσταντινούπολης, η Κρήτη πέρασε υπό την διοίκηση της Γαληνοτάτης Δημοκρατίας της Βενετίας.

Οι Καθολικοί Ενετοί, απομάκρυναν τους επικεφαλής της ορθόδοξης Εκκλησίας και εγκατέστησαν Λατίνο Αρχιεπίσκοπο και Επισκόπους.

Με την στήριξη των Ενετών η Ουνία εμφανίστηκε και αναπτύχθηκε στο νησί και έγινε μια σημαντική προσπάθεια για εκκαθολικισμό των Κρητικών, η οποία όμως δεν καρποφόρησε πέραν συγκεκριμένων περιπτώσεων.

Η ενετοκρατία ήταν η πιο μεγάλη δοκιμασία για την ελληνορθόδοξη Εκκλησία της Κρήτης, η οποία ωστόσο αποκαταστάθηκε εν πολλοίς με τον επόμενο κατακτητή του ελλαδικού χώρου, τους Οθωμανούς

Οθωμανική κατοχή

Η κατάκτηση της Κρήτης από τους νέους κυρίαρχους της ανατολικής Μεσογείου, ολοκληρώθηκε με την πτώση του Χάνδακα το 1645. Αυτό ήταν το τέλος της λατινικής Εκκλησίας και της Ουνίας στην Κρήτη και κατά την Τουρκοκρατία, το νησί πέρασε ξανά στο Πατριαρχείο της Κωνσταντινούπολης, ωστόσο η χριστιανική λατρεία δεν ήταν απρόσκοπτη, καθώς οι Οθωμανοί είχαν δώσει άδεια μόνο για μια εκκλησία να λειτουργεί στο Ηράκλειο, αυτή του Αγίου Μαθαίου.

Ναός Αγίου Μαθαίου

Ορθόδοξος ναός, ίσως από τη β" βυζαντινή περίοδο. Κατά την τουρκοκρατία παραχωρήθηκε στους Σιναΐτες καλόγερους σε αντάλλαγμα της Μονής της Αγίας Αικατερίνης που μετατράπηκε σε τζαμί. Σήμερα ο ναός φιλοξενεί συλλογή εικόνων όπου περιλαμβάνονται σημαντικά έργα της Κρητικής Σχολής, όπως «η Σταύρωση» του Γεωργίου Καστροφύλακα (1752), «Ο Άγιος Τίτος και Σκηνές του Βίου των 10 Μαρτύρων» του Ιωάννη Κορνάρου (1773) και άλλα. Στις μέρες μας ανακαινίζεται από την 13η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων.

Αρχιτεκτονική

Ο αρχικά μικρών διαστάσεων μονόχωρος και καμαροσκέπαστος ναός του Αγίου και Ευαγγελιστού Ματθαίου ανεγέρθη κατά το έτος 1600 μ.Χ., σύμφωνα με την σωζόμενη κτητορική επιγραφή, εντός της οχυρωμένης πόλεως του μεσαιωνικού Χάνδακα, πιθανώς στην θέση παλαιότερου. Αρχικά ήταν ιδιωτικός και ανήκε στην οικογένεια του Μαρκοφευτέου.

Επειδή ο αρχικός ναός ήταν μικρών διαστάσεων και δεν εξυπηρετούσε τις λατρευτικές ανάγκες, προστέθηκε, μεταξύ των ετών 1669 και 1697, νότια του ναού και σε επαφή με αυτόν, το κλίτος της Αγίας Μεγαλομάρτυρος Παρασκευής.

Πρόκειται για ναό επίσης μονόχωρο, καμαροσκέπαστο, μεγαλύτερων διαστάσεων σε σχέση προς τον αρχικό ναό του Αγίου Μαθαίου.

Το έτος 1697, δυτικά των δύο πλέον κλιτών του ναού προστέθηκε μεγάλων διαστάσεων νάρθηκας, η ΒΑ. γωνία του οποίου διαμορφώθηκε σε παρεκκλήσιο του Αγίου Χαραλάμπους.

Από το 1669, οπότε ο πρώην καθεδρικός ναός του Χάνδακα, εκείνος του Αγίου Τίτου, μετατράπηκε σε μουσουλμανικό τέμενος, σε ολόκληρη την πόλη ως μόνος ορθόδοξος χριστιανικός ναός απέμεινε εκείνος του Αγίου Ματθαίου μέχρι το 1735, οπότε επισκευάστηκε ο παλαιός ναός του Αγίου Μηνά και χρησιμοποιήθηκε ως καθεδρικός ναός του Χάνδακα.

Κατά την τουρκοκρατία παραχωρήθηκε στους Σιναΐτες μοναχούς.

Σήμερα ο Ναός φιλοξενεί συλλογή έργων της Κρητικής Σχολής

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΟΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΟΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΟΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΟΝ

• ΣΤΑΘΜΟΣ ΣΤΗΝ ΤΟΥ
ΝΑΥΡΩΝΟΣ ΣΤΗΝ ΑΣΙΑΝ
ΕΝ ΤΟΥ ΑΣΙΑΝΑΡΙΟΥ ΚΑΡΕΝΤΟΣ
ΕΝΑΙΟΥ
ΣΤΟ ΣΑΝΤΑΡΙΟΥ 1988

Υπό οθωμανική διοίκηση πλέον και το 1700 ο μητροπολίτης Κρήτης τιτλοφορείται «Κρήτης και πάσης Ευρώπης». Καθώς το νησί δεν είχε μητροπολιτικό ναό, ο μητροπολίτης Κρήτης Γεράσιμος Λετίτζης πέτυχε να αποσπάσει την άδεια και να ανεγείρει το μικρό ναό του Αγίου Μηνά. Εκτοτε ο Άγιος Μηνάς συνδέθηκε απόλυτα με τον Χάνδακα (Ηράκλειο) και την ιστορία του.

Αν και οι Οθωμανοί αναγνώρισαν την Ορθοδοξία και το Πατριαρχείο και προσπάθησαν να το χρησιμοποιήσουν για τον έλεγχο του πληθυσμού και την διαφύλαξη της κοινωνικής ειρήνης, τα πράγματα δεν ήταν καθόλου ρόδινα.

Άγιος Μηνάς

Όταν οι Οθωμανοί κατέλαβαν το νησί, επέφεραν σημαντικές αλλαγές στη θρησκευτική ζωή των ορθόδοξων κατοίκων του. Μια από τις πρώτες ενέργειες του ήταν να αποκαταστήσουν την ορθόδοξη ιεραρχία και να ανασυστήσουν τη Μητρόπολη της Κρήτης. Από το 1659 ανασυστήθηκαν σταδιακά οι δώδεκα επισκοπές, οι υποκείμενες στη Μητρόπολη Κρήτης, και άρχισαν να χειροτονούνται οι επίσκοποι τους. Από την κρατούσα αρχή παραχωρήθηκαν προνόμια, όπως η ελευθερία της λατρείας, και εκδόθηκαν προστατευτικά διατάγματα για την ελευθερία των θρησκευτικών τελετών και εκδηλώσεων των ορθοδόξων χριστιανών.

Το 1725 ο Γεράσιμος Λετίτζης εκλέχτηκε από το Οικουμενικό Πατριαρχείο Μητροπολίτης Κρήτης (1725-1755). Ο όρος που έθεσε στο Οικουμενικό Πατριαρχείο ήταν να του χορηγηθεί σουλτανική άδεια ανέγερσης μητροπολιτικού ναού στον Χάνδακα. Το αυτοκρατορικό φερμάνι, που υπογράφηκε τον ίδιο χρόνο, όριζε ότι η ανοικοδόμηση θα γίνοταν στον περίβολο ιδιοκτήτης βακουφικής κατοικίας που διέθετε ο Μητροπολίτης Γ. Λετίτζης, όπου υπήρχε παλαιότερος εγκαταλελειμμένος ναός. Ο Μητροπολίτης Γ, Λετίτζης επισκέυασε τον παλαιό ναό και χάρισε στους χριστιανούς του Χάνδακα και όλου του νησιού το θρησκευτικό τους κέντρο.

Ο πρώτος παλαιός ναός αφιερώθηκε στην Υπαπαντή (βόρειο κλίτος) και στον Άγιος Μηνά (νότιο κλίτος).

Στις 24 Ιουνίου 1821 ο ναός έγινε τόπος φρικτού μαρτυρίου. Τόσο στον περίβολο όσο και στο εσωτερικό του σφαγιάστηκαν περί τους 800 Κρητικούς, όπως ο Μητροπολίτης Γεράσιμος Παρδάλης και πολλοί επίσκοποι, κληρικοί, μοναχοί και λαϊκοί. Οι Οθωμανοί είχαν αποφασίσει και δεύτερη σφαγή το Πάσχα του 1826 που αποτράπηκε με θαυματουργική παρέμβαση του προστάτη του Μεγάλου Κάστρου αγίου Μηνά, όπως αναφέρει ο Νίκος Καζαντζάκης στο έργο του (Καπετάν Μιχάλης). Ο ναός γίνεται μητροπολιτικός και ο άγιος Μηνάς πολιούχος του Χάνδακα και όλης της Κρήτης

Αργότερα, δύο σεισμοί έπληξαν το ναό. Ο πρώτος, το Μάρτιος του 1846 προκάλεσε μεγάλη καταστροφή στο κλίτος της Υπαπαντής. Ισχυρότερος και πιο καταστροφικός υπήρξε ο σεισμός τον Οκτώβριο του 1856 που κατέστησε το ναό ετοιμόρροπο. Η Μητρόπολη της Κρήτης αναγκάστηκε για ένα χρόνο να κλείσει το ναό και προχώρησε σε πλήρη στερέωση και αποκατάσταση του μετά από άδεια που παραχώρησαν οι Οθωμανικές αρχές της πόλης.

Ο ναός έχει συντηρηθεί και ανακαινιστεί από τη 13η Εφορεία Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών αρχαιοτήτων και είναι ένα από τα σημαντικότερα μνημεία του Ηρακλείου.

Αρχιτεκτονική

Πιθανόν από τον ναό που υπήρχε πριν το 1725 προέρχεται ένα γοτθικό παράθυρο στο βόρειο κλίτος. Αρχιτεκτονικά, ο ναός διαφέρει ελάχιστα από εκείνον της οθωμανικής περιόδου. Είναι δίκλιτος καμαροσκεπής με κωδωνοστάσιο πάνω από τη θύρα του κλίτους της Υπαπαντής.

Το βραχύτερο νότιο κλίτος του Αγίου Μηνά επιμηκύνθηκε με ένα είδος ψευδο-νάρθηκα, για να φτάσει στη γραμμή της πρόσοψης του κλίτους της Υπαπαντής.

Στο εσωτερικό του βρίσκονται πολύτιμα αφιερώματα των κατοίκων του Χάνδακα και όλης της Κρήτης. Ανάμεσα τους ξεχωρίζουν τα δύο επίχρυσα τέμπλα των κλιτών, δείγματα σπάνιας εκκλησιαστικής ξυλογλυπτικής.

Τα τέμπλα και τους τοίχους του ναού κοσμούν φορητές εικόνες που προήλθαν από το εργαστήριο ζωγραφικής των αδελφών Καστροφυλάκων και άλλων αξιόλογων ζωγράφων

Και όταν το επαναστατικό πνεύμα κυρίευσε τους υπόδουλους πληθυσμούς, τα πράγματα οδηγήθηκαν σε μια τραγωδία.

Τον Ιούνιο του 1821, οι Οθωμανοί έσφαξαν τον Μητροπολίτη του νησιού Γεράσιμο Παρδάλη και μαζί του πέντε ακόμη επισκοπής, τους επισκόπους Κνωσού, Χερρονήσου, Σητείας, Λάμπης και Διοπόλεως. Μάλιστα ο Μητροπολίτης δεν αντικαταστάθηκε άμεσα, αφού μόνο δύο χρόνια μετά δόθηκε άδεια στο Πατριαρχείο να χειροτονήσει νέο Μητροπολίτη Κρήτης.

Ιερός Μητροπολιτικός Ναός Αγίου Μηνά

Η αποδεκατισμένη χριστιανική κοινότητα του Ηρακλείου αναπτύχθηκε κυρίως μετά την περίοδο της αιγυπτιακής κατοχής (1830-1840) και μετά τις παραχωρήσεις του Χάτι Χουμαγιούν το 1856. Δύο χρόνια αργότερα, το 1858, ο Σουλτάνος παραχώρησε στην Κρήτη θρησκευτικά, διοικητικά, φορολογικά και δικαστικά προνόμια. Αυτό το γεγονός των προνομίων, η συνεχής αύξηση του πληθυσμού, του οποίου τη θρησκευτική ζωή δεν μπορούσε να εξυπηρετήσει πια ο μικρός ναός του Αγίου Μηνά.

Ο καταστροφικός σεισμός του 1856 έκαναν επιτακτική την ανάγκη ανέγερσης νέου μεγάλου μητροπολιτικού ναού.

Πριν από όλα αυτά, το θαύμα του 1826 έπαιξε τον πιο καθοριστικό ρόλο για την οικοδόμηση του νέου ναού ως έκφραση ευχαριστίας προς τον προστάτη άγιο Μηνά. Οι χριστιανοί του Χάνδακα ζήτησαν από τον Οθωμανό πασά την παραχώρηση παρακείμενου κήπου για την επέκταση του ναού που ήταν ετοιμόρροπος και μικρός. Όμως η οθωμανική διοίκηση απέρριψε το αίτημα τους και παραχώρησε μόνο την άδεια στερέωσης και αποκατάστασης του υπάρχοντος ναού.

Το όραμα των ορθόδοξων χριστιανών πραγματοποιήσε ο Μητροπολίτης Κρήτης Διονύσιος Χαριτωνίδης (1858-1868), ο μετέπειτα Οικουμενικός Πατριάρχης Κωνσταντινούπολης (1881-1891). Στις 11 Νοεμβρίου 1861 συγκρότησε μεγάλη συνέλευση και ανακοίνωσε επίσημα την πρότασή του, η οποία έγινε δεκτή με Ενθουσιασμό. Ανοίχτηκε κατάλογος συνδρομητών και ορίστηκε Επιτροπή ανέγερσης του ναού από εξέχοντα πρόσωπα του Ηρακλείου. Παράλληλα, εξασφαλίστηκε ο χώρος ανέγερσης του νέου ναού και επιλέχθηκε ως ο πιο κατάλληλος αρχιτέκτονας για την εκπόνηση του έργου ο Αθανάσιος Μούσης από την Ήπειρο που δραστηριοποιούνταν στην Κωνσταντινούπολη

Ο Αθ. Μούσης έφτασε από την Κωνσταντινούπολη στο Ηράκλειο στις 19 Μαρτίου 1862 με τα σχέδια του νέου ναού που εγκρίθηκαν ομόφωνα από την Επιτροπή στις 20 Μαρτίου 1862 και οι εργασίες άρχισαν αμέσως.

Ο θεμέλιος λίθος τοποθετήθηκε στις 25 Μαρτίου 1962.

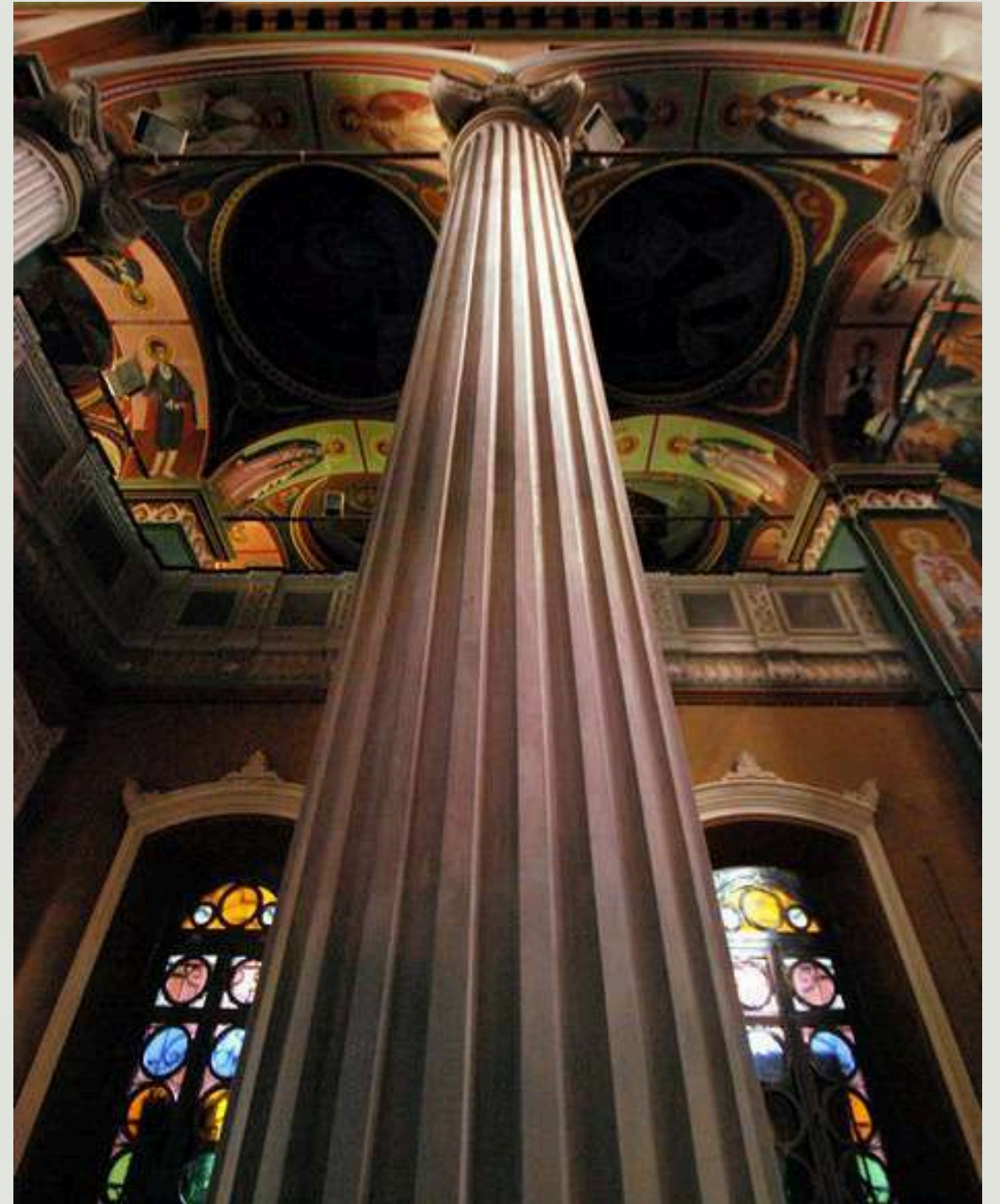
Η κολοσσιαία δαπάνη της ανέγερσης ενισχύθηκε σημαντικά από τους πιστούς, τους ναούς και τα μοναστήρια της Κρήτης, Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι ο Σουλτάνος Αμπτουλ Αζιζ Χάν έθεσε το έργο υπό την προστασία του και χορήγησε μεγάλο χρηματικό ποσό.

Η μεγάλη Κρητική Επανάσταση του 1866-1869 είχε ως συνέπεια τη διακοπή των εργασιών. Μετά την επανάσταση του 1878 και την υπογραφή της σύμβασης της Χαλέπας, η οποία παραχώρησε νέα προνόμια, οι συνθήκες έγιναν πιο ευνοϊκές. Ο Μητροπολίτης Κρήτης Τιμόθεος Καστρινογιαννάκης (1882-1897) πρωτοστάτησε στη συνέχιση των οικοδομικών εργασιών που άρχισαν ξανά τον Ιανουάριο του 1883. Παρά τις δυσκολίες που προέκυπταν, οι εργασίες προχωρούσαν χωρίς διακοπή. Το έργο ολοκληρώθηκε στις αρχές του 1895. Η τελετή των εγκαινίων στις 16 Απριλίου 1895 ήταν το λαμπρότερο γεγονός στην ιστορία της Κρήτης κατά την οθωμανική περίοδο και προσέλαβε χαρακτήρα πάνδημου εορτασμού

Ο ναός αφιερώθηκε στον Άγιο Μηνά (κεντρικό κλίτος), στον Απόστολο Τίτο (νότιο κλίτος) και στους Αγίους Δέκα μάρτυρες της Κρήτης (βόρειο κλίτος).

Αρχιτεκτονική

Ο ναός, με μνημειακές διαστάσεις (43μ. μήκος, 30μ. πλάτος, 33μ. ύψος), διατηρεί την αρχική του αρχιτεκτονική μορφή. Συνδυάζει στοιχεία σταυροειδούς εγγεγραμμένου με τρούλλο εξωτερικά και τρίκλιτης βασιλικής με πειόσχημο υπερώο εσωτερικά. Δύο κωδωνοστάσια υψώνονται στην ανατολική πλευρά του. Τα αρχιτεκτονικά μέλη διακοσμούνται με κλασικού, αναγεννησιακού, ισλαμικού, ανατολίτικου και νεοκλασικού τύπου στοιχεία. Αρχιτεκτονικά πρότυπα του είναι μνημεία της Κωνσταντινούπολης και της Αθήνας.

Στο εσωτερικά τα παλαιότερα ξύλινα στοιχεία του τέμπλου και του επισκοπικού θρόνου αντικαταστάθηκαν από μαρμάρινα που σχεδίασε ο αρχιτέκτονας και αρχαιολόγος Αναστάσιος Ορλανδος (1927-1930). Ήδη το 1920 είχε προστεθεί ο μαρμάρινος άμβωνας. Οι τοιχογραφίες του ναού έγιναν τη δεκαετία του 60 από τον αγιογράφο Στυλιανό Καρτάκη.

Παναγιά Κερά στην Κριτσά

Τρίκλιτος, θολοσκεπής, με τρούλλο ναός, ένα από τα σημαντικότερα μνημεία της Κρήτης. Το κεντρικό κλίτος, που είναι αφιερωμένο στην Κοίμηση της Θεοτόκου, πιθανόν κατασκευάστηκε κατά τη μεσο-βυζαντινή περίοδο.

Κατά τα μέσα του 13ου αιώνα, το κεντρικό κλίτος τοιχογραφήθηκε. Ο ναός, κατά τις αρχές του 14ου αιώνα, δέχθηκε εκτεταμένη ανακαίνιση. Κατά τις πρώτες δεκαετίες του 14ου αι. έγινε η ανανέωση της ιστόρησης των τοιχογραφιών του κεντρικού κλίτους, ενώ παράλληλα οικοδομήθηκαν και τα δύο πλευρικά κλίτη του τα οποία με τη σειρά τους τοιχογραφήθηκαν.

Ιερά Μονή Σαββαθιανών

Η Μονή παρουσιάζει έντονο ιστορικό ενδιαφέρον και συνδέεται άμεσα με την ιστορία γένεσης του ελληνικού κράτους, ενώ κατά καιρούς λειτούργησε ως καταφύγιο για τους αδύναμους.

Στα αρχεία της Βενετίας υπάρχουν έγγραφα τα οποία αναφέρονται στην Ιερά Μονή Σαββαθιανών.

Σύμφωνα με την παράδοση η Μονή ιδρύθηκε από τον Σαββάτιο (εξ ου και η ονομασία) ωστόσο δεν είναι επακριβώς καθορισμένο το πότε.

Θεωρείται σίγουρο ότι ιδρύθηκε μεταξύ της απελευθέρωσης της Κρήτης από τους Σαρακηνούς (961) και της κατάκτησης του από τους Ενετούς (1204).

Αρχικά ήταν αφιερωμένη στον Άγιο Αντώνιο.

Η μονή συμμετείχε στην αντίσταση κατά των Οθωμανών στην εκστρατεία κατάκτησης της Κρήτης, που οδήγησε στην πολιορκία (και στη συνέχεια στην κατάκτηση) του Χάνδακα (Ηράκλειο).

Όπως και πολλές ακόμη μονές της Κρήτης αυτήν την περίοδο, καταστράφηκε από τις δυνάμεις των Οθωμανών και προσωρινά διαλύθηκε, ενώ οι μοναχοί σκοτώθηκαν ή αιχμαλωτίστηκαν.

Οι πηγές αναφέρουν έναν μοναδικό επιζώντα μοναχό, τον Ναθαναήλ, που προσπάθησε να ανασυγκροτήσει το μοναστήρι.

Κατά δε την επανάσταση του 1866-69, ο μοναχός της και αρχιδιάκονος της Μητρόπολης Κρήτης Ρογδιανός Ευμένιος Βουρεξιάκης συγκρότησε ομάδα και πολέμησε γενναία στα στενά του Αλμυρού τον Σεπτέμβριο του 1866, κι έπεσε ηρωικά μαχόμενος υπέρ «πίστεως και πατρίδος». Σαράντα Τούρκοι όρμησαν καταπάνω του, του έκοψαν το κεφάλι και το περιέφεραν επί δύο ημέρες στην πόλη του Ηρακλείου πάνω σε μια λόγχη.

Η Μονή των Σαββαθιανών είχε συνδεθεί επίσης με έναν από τους πιο παράτολμους μαχητές της κρητικής ελευθερίας, τον νεαρό Ηρακλή Κοκκινίδη, ο οποίος τον Μάρτιο του 1868, επικεφαλής μιας μικρής ομάδας αγωνιστών, βρήκε άδοξο τέλος, αφού πρώτα αναμετρήθηκε με πολλαπλάσιο τουρκικό στρατό κοντά στο Γάζι.

Το κεφάλι του πετάχτηκε σ' ένα πηγάδι και αργότερα μεταφέρθηκε στη μονή. Εκεί ετάφη αργότερα και ο πατέρας του Ηρακλής Κοκκινίδης.

Ένα ιδιαίτερο στοιχείο της Μονής Σαββατιανών, είναι ότι εδώ φυλάσσεται η πολύ παλιά εικόνα «Μέγας ει Κύριε» του Ιωάννη Κορνάρου, αντίγραφο της οποίας υπάρχει και στη Μονή Τοπλού. Η εικόνα θεωρούνταν χαμένη ως το 1991, όταν η αρχαιολογική υπηρεσία καθάρισε μια κατάμαυρη εικόνα και αποκαλύφτηκε η παλιά αγιογραφία.

Μονή Παναγίας Παλιανής

Περίπου 20 χιλιόμετρα νότια της πόλης του Ηρακλείου, πολύ κοντά στο χωριό Βενεράτο, βρίσκεται μία ακόμη ονομαστή γυναικεία Μονή, αυτή της Παλιανής. Η Μονή, που είναι φτιαγμένη κοντά στο φαράγγι που δεσπόζει στην περιοχή, είναι αφιερωμένη στην κοίμηση της Θεοτόκου και γιορτάζει στις 15 Αυγούστου. Η ιστορία της μονής χάνεται στα βάθη του χρόνου και οι εκκλησιαστικοί μελετητές την θεωρούν μια από τις πιο αρχαίες στο νησί, δίχως ωστόσο να έχουν κατορθώσει να προσδιορίσουν επακριβώς το πότε δημιουργήθηκε και ξεκίνησε να λειτουργεί.

Ήταν ανέκαθεν γυναικεία Μονή και κατά την Τουρκοκρατία, οι οθωμανικές στρατιές την κατέστρεψαν και σφάγιασαν όλες τις μοναχές. Για την ακρίβεια, κατά την επανάσταση του 1821, οι Οθωμανοί την κατέλαβαν και σφάγιασαν τις μοναχές, εκτός από τρεις που διέφυγαν και όταν ηρέμησαν τα πράγματα άρχισαν την προσπάθεια ανασυγκρότησης. Η οποία διακόπηκε απότομα, όταν καταστράφηκε από σεισμό. Ωστόσο η Μονή δεν τέλειωσε εκεί, αφού στη συνέχεια επανήλθε, πάλι ως γυναικεία Μονή και έγινε ξανά μία από τις πλουσιότερες και πιο ευημερούσες μονές του νησιού.

Αρχιτεκτονική

Ο κεντρικός ναός έχει τρία κλίτη, τα οποία είναι αντίστοιχα αφιερωμένα στην Κοίμηση της Θεοτόκου (εορτάζει στις 15 Αυγούστου), στους Τρεις Ιεράρχες (εορτάζει στις 30 Ιανουαρίου) και στον Άγιο Παντελεήμονα (εορτάζει στις 27 Ιουλίου) ενώ ακόμη υπάρχει και ένα παρεκκλήσι αφιερωμένους στους Αγίους Απόστολους, το οποίο εορτάζει στις 30 Ιουνίου.

Μονή Αρκαδίου

Η ιστορία θέλει τη Μονή Αρκαδίου να ιδρύεται γύρω στον 11ο μΧ αιώνα από έναν μοναχό με το όνομα Αρκάδιος. Αρχικά ήταν αφιερωμένη στον Άγιο Κωνσταντίνο και την Αγία Ελένη αλλά το μικρό εκκλησάκι, στη μέση του οροπεδίου που είχε αρχικά χτιστεί με τα λίγα κελιά γύρω του αντικαταστάθηκε από ένα μεγαλοπρεπή δίκλιτο ναό το 1587 όπως μαρτυρά ανάγλυφη επιγραφή στη βάση του καμπαναριού. Μέχρι το έτος 1600 μ. Χ. είχε ολοκληρωθεί η κατασκευή όλου του κάστρου-μοναστηριού που βλέπουμε μέχρι σήμερα με ελάχιστες αλλαγές μέσα στη διάρκεια των χρόνων.

Η Μονή Αρκαδίου έγινε γνωστή στις διάφορες περιόδους της ζωής της για διαφορετικά γεγονότα κάθε φορά. Το 17ο αιώνα υπήρξε ένα πολύ γνωστό κέντρο αντιγραφής χειρογράφων, δραστηριότητα η οποία απέδιδε αρκετά έσοδα στους μοναχούς της Μονής.

Αρκετά από αυτά τα χειρόγραφα βρίσκονται να διατηρούνται μέχρι σήμερα και κάποια είναι επίσης εκτεθειμένα στο σημερινό της Μουσείο.

Η βιβλιοθήκη της Μονής Αρκαδίου

Υμέρες μαρτυρίες από τις πηγές τεκμηριώνουν την ύπαρξη μεγάλου βιβλιοθηκείου στη Μονή Αρκαδίου και τη λειτουργία γραμματείου-επιγραφείου. Οι παλαιότεροι γνωστοί κώδικες από τη Αρχαία βιβλιοθήκη υπάρχουν στην Εθνική Βιβλιοθήκη στα Παρίσι, τη Βιβλιοθήκη του Μοναχίου του Πάτερνυ, στην Εθνική Βιβλιοθήκη της Μόσχας, τη Μονή Αγίου Ιωάννη Βαυβάρου στην Πάτρα κ.α. και έχουν τυπωθεί από το βιβλιογραφικό συγκείμενο, όπου αναφέρεται ως τόπος επιγραφής η Μονή Αρκαδίου.

Το πρώτο βιβλίο επιγράψεως της βιβλιοθήκης μονής του Σωτήριου Χριστού και Δημαρχίου Δημαρχίου ΔΕ από τον Αδελφό, εν έτει 1871, έγινε Σαββίτης. Και οι επιγραφές αυτές εμπίπτει υπό την προστασία νόμου, ότι τον Κόσμο. Δέχοι ή δέχοι ες τούς αιώνας. Αμήν.

Ιακώβου Πατίνου γρ. 1183 [Εθνική Βιβλιοθήκη Παριού], 1590.

Τα αρχαιότερα των ζώνων περιγραφών του 18ου και 19ου αιώνα γίνονται αναφορά για μια παρατεταμένη αυθημερόν σε εγκαταλείπει, που ακόμα έτσι έγινε μεταξύ άλλων του Ιωάννη Χρυσόστομου, του Ομήρου, του Βουβαλίου, του Αριστοτέλη, του Πηγάριου και του Βασιλείου.

Υπάρχει στα γραμμάτια διάσημοι μόνο βίβλα περιγραφών κώδικες: ο πρώτος περιέχει την αναστάσιμη του αγίου Παύλου μαζί με την αφήγηση του βίου και των θαυμάτων του (έλεο 17ου αιώνα) και ο δεύτερος είναι μουσικός κώδικας (18ος αιώνας).

Το υπόλοιπο βιβλίο της αυθημερόν είναι παλαιότερα (έντομο), κυρίως Ευαγγέλιο, ένα Ψαλτήρι και δύο με την Αναστάσιμη του Μικρού Αγαίου. Ορισμένο από αυτά έχουν μεταλλικά καλύμματα εξαιρετικής τέχνης, με παραστάσεις από το Χριστολογικό και Θεωρητικό κύκλο.

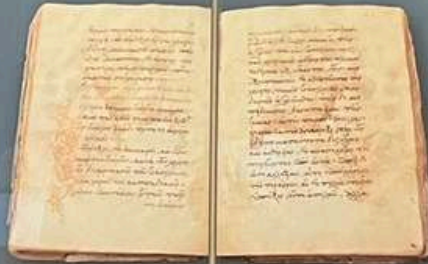
The Arkadi Monastery library

Written sources inform us about the existence of a large library and scriptorium in the Arkadi Monastery. The earliest known Arkadi codices are preserved in various libraries: the National Library of France, the Holy Sepulchre, Synodic Library of Moscow, Monastery of Saint John the Theologian at Patmos, which mention Arkadi as the location where the manuscripts were copied.

This codex belongs to the Holy Monastery of Christ the Saviour of Arkadi and was completed in the month of March of the year 1590 on a Saturday. May the readers pray to God for the scribes.

Makarios Patinus gr. 1183 [Paris, Bibliotheque Nationale de France], 1590.

Eighteenth and nineteenth century travelers mention a collection suffering from neglect, which nevertheless contains Thucydides, Aristotle, Petrarch, and Virgil survive: one contains the office, *viz.*, an century), the other is a musical codex comprising all printed books, mostly Gospels (Μικρός Αγιασμός). Some books have exquisite metal covers with scenes from the lives of Christ and the Virgin.

Το Ευαγγέλιο του Εμμανουήλ Γλυζωνίου

Το παλαιότερο από τα παλαιότερα που σώζονται στη Μονή Αρκαδίου είναι το πρώτο Ευαγγέλιο του Εμμανουήλ Γλυζωνίου, που χρονολογείται το 1598.

Ο λόγιος εμπόρος Εμμανουήλ Γλυζωνίας ή Γλυζωνίος, γεννημένος στη Χίο το 1530 ή 1540, αλλά έζησε το μεγαλύτερο μέρος της ζωής του στη Βενετία. Ανακάλυψε με τη φροντίδα, αλλά κυρίως με την έκδοση βιβλίων και τη συλλογή επιγραφών. Για κάποιο λόγο της φροντίδας, του ανατέθηκε από το βασιλιά του Ισπανίας Φίλιππο Β', η συλλογή επιγραφών για Λατινική του βίου και του βιβλίου του, 9000 του Β'.

Ο Γλυζωνίας ήταν άνθρωπος δραστήριος, με μεγάλη αγάπη και ενδιαφέρον για τον ανθρώπινο Έλληνα. Το 1568 πήγαζε το πρώτο Γλυζωνίαν, έργο γραμμένο στην καθολοποιημένη γλώσσα του κοινού, που περιελάμβανε προεπιλεγμένα αρχαία ελληνικά για το κοινό κοινό. Ανακάλυψε το πιο βολικό σύστημα στα είδη του για παρακείμενα από δύο σελίδες, με 21 γραμμές ανά σελίδα και το 1818.

Από το 1586 ανακάλυψε συστηματικά με την έκδοση βιβλίων αναθεωρητικού περιεχομένου. Το 1598 ανακάλυψε τον έκδοτο του Ευαγγελίου, το οποίο περιελάμβανε και με Ευαγγελιστήρια. Πήγαζε στη Βενετία το 1596, ορισμένα είναι και με αναθεωρητικό περιεχόμενο.

Το Ευαγγέλιο που εκδόθηκε ελάχιστα, έφτασε μαζί και δύο αντίγραφα στη Μονή, όπως αναφέρει έκδοτος του Γλυζωνίου με διαβιβλίου του Γεωργίου Ιωαννίδη.

The Gospel of Emmanouil Glyzonios

The earliest printed book preserved in the Arkadi Monastery is the famous Gospel of Emmanouil Glyzonios, which dates to 1598.

The able tradesman Emmanouil Glyzonios or Glyzonis was born in Chios in 1530 or 1540, but spent most of his life in Venice. He was engaged in trade, but his principal interests were publishing books and collecting manuscripts. Because of his interests, King Charles II of Spain commissioned him to collect manuscripts for him and his successor Philip II.

Glyzonios was an active man, with great love for and a keen interest in the printed Greek. In 1568, he printed the famous Glyzonian, a book written in Venetian language with practical annotations probably for the general public. This Glyzonian was the most widespread textbook of its kind for more than two centuries, with 21 known editions until 1818. From 1586 onwards he systematically published ecclesiastical books. In 1598 he published the Gospel and its accompanying Lectionary. Glyzonios died in Venice in 1596, leaving behind a formidable library.

The Gospel on display is a first edition of Glyzonios, with corrections by Franciscus Ioulianus. How and when it reached Arkadi Monastery remains a mystery.

1. Ευαγγέλιο. Εκδόθηκε στη Βενετία το 1597 με υποστήριξη του βασιλιά της Ισπανίας. Το κείμενο εκδόθηκε στην καθολοποιημένη γλώσσα του κοινού. Το 1598, ορισμένα αντίγραφα είναι με αναθεωρητικό περιεχόμενο. Το Ευαγγέλιο που εκδόθηκε ελάχιστα, έφτασε μαζί και δύο αντίγραφα στη Μονή Αρκαδίου. Η εικόνα είναι από τον Γεωργίου Ιωαννίδη.

2. Ευαγγέλιο. Εκδόθηκε στη Βενετία το 1597 με υποστήριξη του βασιλιά της Ισπανίας. Το κείμενο εκδόθηκε στην καθολοποιημένη γλώσσα του κοινού. Το 1598, ορισμένα αντίγραφα είναι με αναθεωρητικό περιεχόμενο. Το Ευαγγέλιο που εκδόθηκε ελάχιστα, έφτασε μαζί και δύο αντίγραφα στη Μονή Αρκαδίου. Η εικόνα είναι από τον Γεωργίου Ιωαννίδη.

3. Ευαγγέλιο. Εκδόθηκε στη Βενετία το 1597 με υποστήριξη του βασιλιά της Ισπανίας. Το κείμενο εκδόθηκε στην καθολοποιημένη γλώσσα του κοινού. Το 1598, ορισμένα αντίγραφα είναι με αναθεωρητικό περιεχόμενο. Το Ευαγγέλιο που εκδόθηκε ελάχιστα, έφτασε μαζί και δύο αντίγραφα στη Μονή Αρκαδίου. Η εικόνα είναι από τον Γεωργίου Ιωαννίδη.

4. Ευαγγέλιο. Εκδόθηκε στη Βενετία το 1597 με υποστήριξη του βασιλιά της Ισπανίας. Το κείμενο εκδόθηκε στην καθολοποιημένη γλώσσα του κοινού. Το 1598, ορισμένα αντίγραφα είναι με αναθεωρητικό περιεχόμενο. Το Ευαγγέλιο που εκδόθηκε ελάχιστα, έφτασε μαζί και δύο αντίγραφα στη Μονή Αρκαδίου. Η εικόνα είναι από τον Γεωργίου Ιωαννίδη.

5. Ευαγγέλιο. Εκδόθηκε στη Βενετία το 1597 με υποστήριξη του βασιλιά της Ισπανίας. Το κείμενο εκδόθηκε στην καθολοποιημένη γλώσσα του κοινού. Το 1598, ορισμένα αντίγραφα είναι με αναθεωρητικό περιεχόμενο. Το Ευαγγέλιο που εκδόθηκε ελάχιστα, έφτασε μαζί και δύο αντίγραφα στη Μονή Αρκαδίου. Η εικόνα είναι από τον Γεωργίου Ιωαννίδη.

Αρχιτεκτονική

Εκτός από το καθολικό, που κτίστηκε μεταξύ 1572 και 1587, το υπόλοιπο συγκρότημα της Μονής Αρκαδίου κτίστηκε μεταξύ 1670 και 1714, όπως διαπιστώνουμε από τις σωζόμενες επιγραφές, αλλά και από τις πληροφορίες των ιστορικών πηγών. Πρόκειται για ένα τυπικό παράδειγμα μανιεριστικής αρχιτεκτονικής, που είχε επικρατήσει στη βενετοκρατούμενη Κρήτη από τα μέσα του 16ου αιώνα και απετέλεσε της τοπικής λαϊκής παράδοσης. Η Μονή έχει πολλές οικοδομικές φάσεις, που χρονολογούνται κυρίως μετά τη μεγάλη καταστροφή του 1866.

Στη βόρεια πτέρυγα υπάρχει το σύγχρονο ηγουμενείο, που αντικατέστησε το κατεστραμμένο αρχικό. Ανατολικά της τράπεζας είναι διατεταγμένα τα μαγειρεία, ο φούρνος, το ζυμωτήριο, αποθήκες τροφίμων και διώροφα κελιά μοναχών.

Στη συνέχεια η πτέρυγα κλείνει με την κρασαποθήκη, που είχε μετατραπεί σε πυριτιδαποθήκη το 1866 και ανατινάχθηκε, στέλνοντας στον θάνατο εχθρούς και φίλους από τον Κωνσταντίνο Γιαμπουδάκη. Ακολουθεί η ανατολική πύλη και στη συνέχεια τα, ως επί το πλείστον, διώροφα κελιά της ανατολικής πτέρυγας.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ
ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΡΕΘΥΜΝΗΣ ΚΑΙ ΑΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΑΡΚΑΔΙΟΥ

THE HOLY MONASTERY OF ARKADI - LE MONASTÈRE SACRÉ D'ARKADI
DAS HEILIGE KLOSTER ARKADI - СВЯТЫЙ МОНАСТЫРЬ АРКАДИ

WC

16

ΕΠΙΣΚΟΠΗΜΕΝΟΙ ΤΟΡΝΟΙ ΜΗΡΙΣΤΕΡΟΝ ΤΩΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΝ ΑΝΕΧΘΕΝΤΕΣ ΤΩ ΤΟΥΡΙΣΜΩ - ΠΡΟΣΕΒΑΛΛΟΜΕΝΟΙ
ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΡΟΣΒΑΣΙΝ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΤΩΝ ΕΙΣ ΤΟΝ ΜΗΝΑΙΟΝ ΠΡΟΣΒΑΙΝΟΝ ΤΟΙΣ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΙΣ, ΕΛΛΗΝΙΚΟΙΣ ΔΙΑΚΟΝΟΙΣ

ΜΕΣΟΒΑΛΛΟΜΕΝΟΙ ΤΟΡΝΟΙ ΜΗΡΙΣΤΕΡΟΝ ΤΩΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΝ ΑΝΕΧΘΕΝΤΕΣ ΤΩ ΤΟΥΡΙΣΜΩ
ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΡΟΣΒΑΣΙΝ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΤΩΝ ΕΙΣ ΤΟΝ ΜΗΝΑΙΟΝ ΠΡΟΣΒΑΙΝΟΝ ΤΟΙΣ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΙΣ, ΕΛΛΗΝΙΚΟΙΣ ΔΙΑΚΟΝΟΙΣ

Μια αναπαράσταση που έχει τοποθετηθεί στην πυριτιδαποθήκη (αντίγραφο πίνακα του Βρυζάκη που βρίσκεται στην Εθνική Πινακοθήκη) προσδίδει στο ακέραιο το νόημα και την ιδέα για την οποία πολέμησαν οι έγκλειστοι Κρητικοί στη Μονή Αρκαδίου. Η ευλογία του Ηγουμένου Γαβριήλ και η έναρξη του αγώνα για να σώσουν την πίστη και τα ιδανικά τους βρίσκει τους πολιορκημένους γύρω του να αγωνιούν, να υποφέρουν, να ελπίζουν, να αγωνίζονται, να θυσιάζονται και να προσδοκούν μετά από τη θυσία τους την Ανάστασή τους στην αιωνιότητα, δαφνοστεφανωμένη να την φέρνουν άγγελοι από τον ουρανό.

ΑΥΤΗ Η ΦΛΟΓΑ ΠΑΝΑΨΕ ΜΕΣΑ ΕΔΩ ΣΤΗ ΚΡΥΠΤΗ
ΚΑΙ ΑΠΑΚΡΟΥ Σ ΑΚΡΟ ΦΩΤΙΣΕ ΤΗ ΔΟΞΑΣΜΕΝΗ ΚΡΗΤΗ
ΗΤΟΝΕ ΦΛΟΓΑ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΜΕΣΑ ΕΙΣ ΤΗΝ ΟΠΟΙΑΝ
ΚΡΗΤΕΣ ΟΛΟΚΑΥΤΩΘΗΣΑΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΝ
ΕΤΕΙ ΣΩΤΗΡΙΩ, *α.δ.λ.*
† Ο ΡΕΘΥΜΝΗΣ ΚΑΙ ΑΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ ΤΙΜΟΘΕΟΣ Μ. ΒΕΝΕΡΗΣ

Το ανατολικό τμήμα της νότιας πτέρυγας στο ισόγειο με την κλειστή, θολωτή στοά, ονομάζεται Μεσοκούμια και φιλοξενούσε τους γέροντες και ασθενείς μοναχούς, ενώ στον όροφο υπάρχουν κελιά με πλατύ διάδρομο μπροστά τους.

Ακολουθούν προς τα δυτικά συνεχόμενοι, θολοσκεπαστοί χώροι, που χρησίμευαν ως αποθήκες για το λάδι και το κρασί, προϊόντα για τα οποία η Μονή φημιζόταν πάντα.

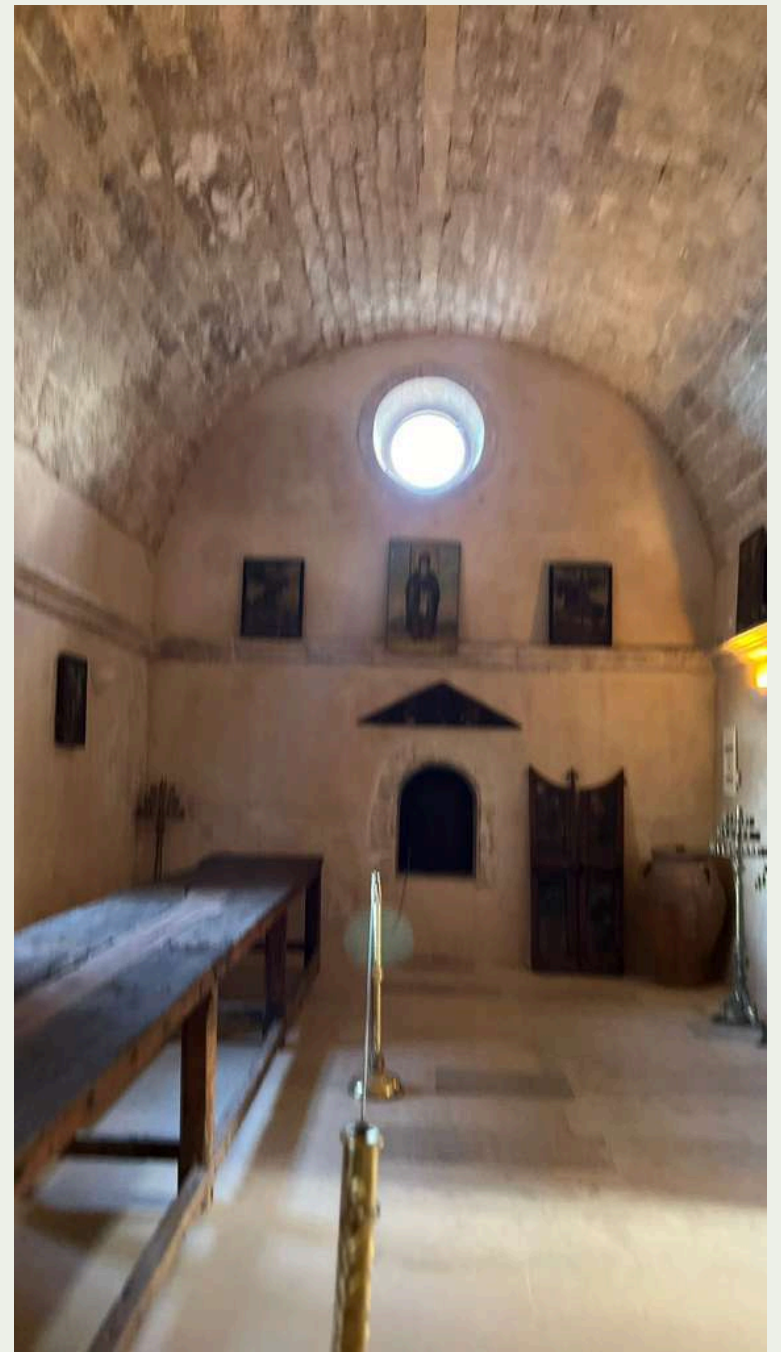
Πινακοθήκη

Από το 2016 που η Μονή γιόρτασε την ολοκλήρωση των 150 χρόνων από το Ολοκαύτωμα του 1866 δημιουργήθηκε χώρος φύλαξης έργων τέχνης που έχουν να κάνουν με το ίδιο το Μοναστήρι. Η Πινακοθήκη φιλοξενείται στους πρόσφατα ανακαινισμένους και κατάλληλα διαμορφωμένους χώρους του παλαιού Μουσείου της Μονής, οι οποίοι ολοκληρώθηκαν κατά το παρελθόν έτος με αφορμή τις εκδηλώσεις τιμής και μνήμης για την Εκατονπεντηκονταετηρίδα της Αρκαδικής Εθελουσίας του 1866. Βρίσκεται στον πρώτο όροφο του κτιρίου, στο ισόγειο του οποίου εκτίθεται η Μουσειακή Συλλογή της Ιεράς Μονής.

Στην Πινακοθήκη εκτίθενται έργα παλαιών και νεωτέρων καλλιτεχνών, οι οποίοι εμπνεύσθηκαν τόσο από την υπέρτατη θυσία του Ολοκαυτώματος της Μονής όσο και από την εν γένει ιστορική και πνευματική διαδρομή της ανά τους αιώνες.

Μουσείο

Στο μουσείο της Μονής -στεγάζεται στην Νότιο και Δυτική γωνία σ ένα τείχος κελιών και βοηθητικών χώρων της Μονής- φιλοξενούνται πολλά και παλαιά κειμήλια που έχουν σωθεί μέσα στο χρόνο και στη φθορά των κατακτήσεων της Μονής από επίβουλους πολιορκητές. Ο χώρος αυτός φιλοξενεί αντικείμενα και κειμήλια που αναδεικνύουν διαφορετικές περιόδους της Μονής.

ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ ΜΟΥΣΕΙΟΝ
ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ ΑΡΚΑΔΙΟΥ
ΜΕΡΙΜΝΗ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΚΡΗΤΗΣ
ΤΙΜΟΘΕΟΥ ΒΕΝΕΡΗ ΕΤΕΙ, ΑΠΛΓ
ΕΠΙ ΗΓΟΥΜΕΝΕΙΑΣ
ΑΜΒΡΟΣΙΟΥ ΖΑΧΑΡΑΚΗ

Η Μονή Αρκαδίου στο πέρασμα των αιώνων

Η Ιερά Σταυροπηγιακή Μονή του Σωτήρα Χριστού στο Αρκάδι λειτουργεί αδιάλειπτα, ήδη από τον 16ο αιώνα, χωρίς να είναι γνωστή η ακριβής περίοδος της ίδρυσής της.

Εως τον ύστερο 16ο αιώνα η Μονή Αρκαδίου ήταν ιδιόρρυθμη, δηλαδή κάθε μοναχός είχε το κελί του, ατομική περιουσία και φρόντιζε ο ίδιος για την καθημερινότητά του. Το μοναστηριακό συγκρότημα ήταν τότε πολύ μικρότερο από το σημερινό, ενώ ο ναός της Μονής ήταν μονόκλιτος.

Τον 16ο αιώνα η Μονή Αρκαδίου, σύμφωνα με τα δημοσιευμένα έγγραφα, ανήκε στην οικογένεια Καλλέργη. Το 1572 υπό την καθοδήγηση του Ματθαίου Καλλέργη και του ηγουμένου Κλήμη Χορτάτζη, μετατράπηκε σε κοινοβιακή και ξεκίνησε η εκτεταμένη ανασυγκρότησή της. Το μοναστήρι την εποχή εκείνη αποτελούσε μια καλά οργανωμένη κοινότητα, με υψηλό επίπεδο παιδείας που κατείχε σημαντική θέση ανάμεσα στις μονές της Κρήτης. Διέθετε πλούσια βιβλιοθήκη, ήταν κέντρο αντιγραφής χειρογράφων και εργαστήριο κατασκευής χρυσοκέντητων αμφίων, είχε μεγάλη κίνητη περιουσία, εγκαταστάσεις βυρσοδεψείου και σημαντική παραγωγή κρασιού και ελαιολάδου.

Μετά την κατάληψη του Ρεθύμνου από τους Οθωμανούς, το 1646, το Αρκάδι διατήρησε κάποια από τα προνόμιά του, όπως το δικαίωμα να χρησιμοποιεί καμπάνες, γι' αυτό πήρε το όνομα *Τσανλί Μοναστήρι* -το μοναστήρι με τις καμπάνες. Μεγάλο μέρος του σωζόμενου μοναστηριακού συγκροτήματος κτίστηκε το πρώτο διάστημα της οθωμανικής περιόδου, κυρίως μεταξύ του 1650 και 1715, επί ηγουμενίας του Γεράσιμου Βλασταύ (1651-1670) και του Νεόφυτου Δροσά (1670-1717), γεγονός που δηλώνει ότι, την περίοδο αυτή, διαμορφώθηκε ένα ευνοϊκό καθεστώς για τη Μονή.

Η Μονή Αρκαδίου λεηλατήθηκε από τους Οθωμανούς αρκετές φορές κατά τη διάρκεια των επαναστατικών κινημάτων των υπόδουλων Κρητών. Ορόσημο υπήρξε η καταστροφή που υπέστη στις 8 Νοεμβρίου του 1866, όταν κατά τη διάρκεια πολιορκίας από τον οθωμανικό στρατό, οι έγκλειστοι πολιορκούμενοι ανατίναξαν την πυριτιδαποθήκη της Μονής. Οι καταστροφές που υπέστη το συγκρότημα αποκαταστάθηκαν σταδιακά από τους επόμενους ηγουμένους, με προσπάθεια η οποία διήρκεσε πολλά χρόνια.

1. *Portrait of King David*, 12th century. *Portrait of King David*, 12th century. *Portrait of King David*, 12th century.

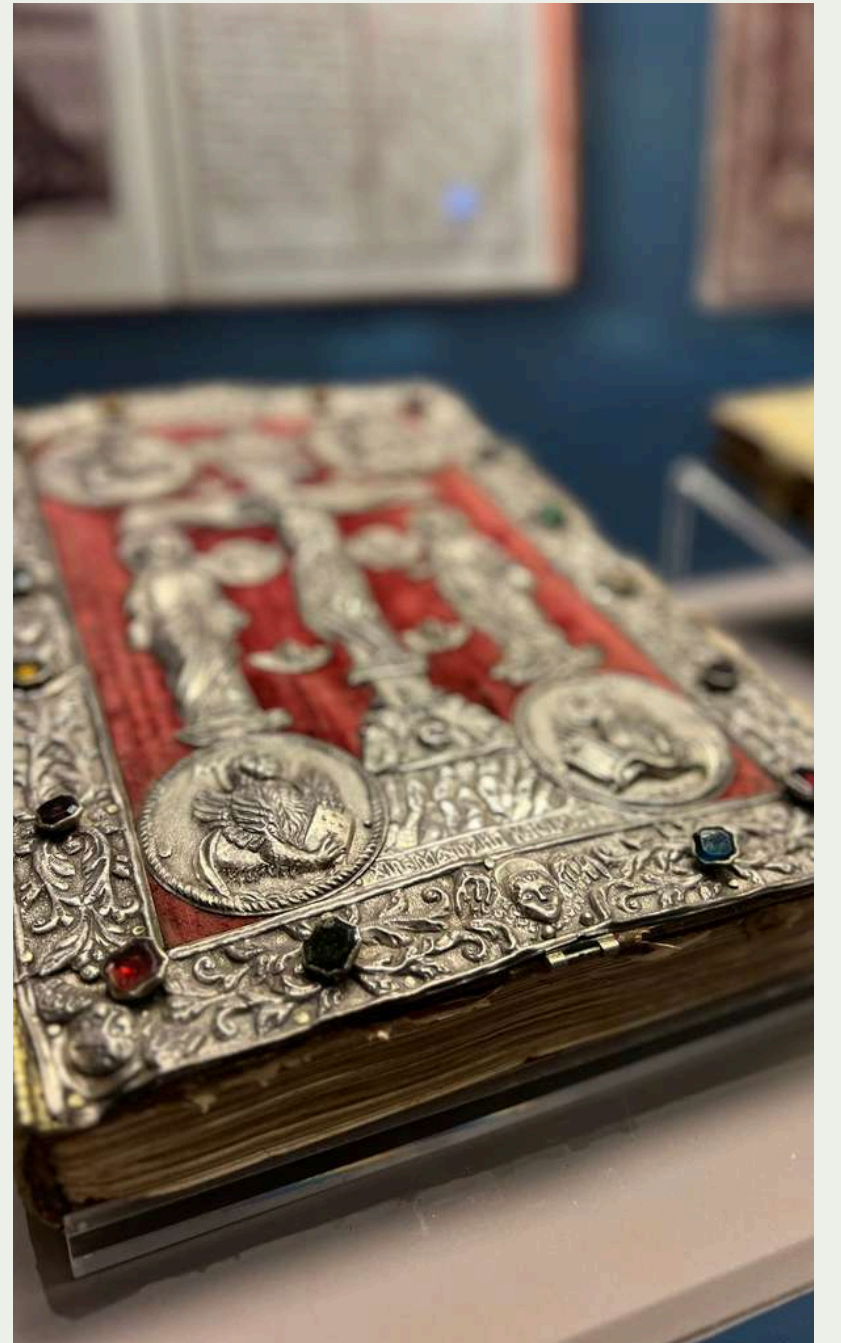
2. *Virgin Mary and Christ Child*, 12th century. *Virgin Mary and Christ Child*, 12th century. *Virgin Mary and Christ Child*, 12th century.

3. *Portrait of King David*, 12th century. *Portrait of King David*, 12th century. *Portrait of King David*, 12th century.

NO
FLASH

ΠΟΙΟΧΗ !!!
ΑΞ ΕΜΠΡΟΣΤΗΤΗΤΗΣ
ΤΙΣ ΕΣΦΥΡΑΣ ΜΗΤΕΡΟΚΟΝΙΣΤΑΙ
ΠΙΣ ΕΣΦΥΡΑΣ ΒΑΡΕΙΣ ΓΙΑ ΑΝΩΤΤΗ
ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΣΦΥΡΑΣ
CNETA SECURITY
ΤΥΤΑΡΑΚΗΣ 2020 01 04

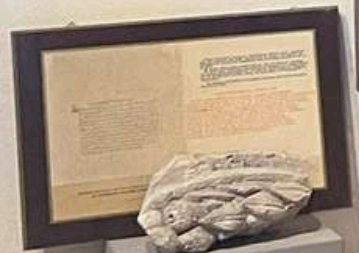

Η Μονή Αρκαδίου στα ηρώαγια των ατόνων

Η Μονή Αρκαδίου (Monastery of Arkadi) is a significant religious and historical site in the Peloponnese region of Greece. It was founded in the 14th century and became a center of resistance against the Ottoman Empire. The monastery is known for its unique architecture, which combines elements of Byzantine and Western styles. It was destroyed by the Ottomans in 1687 and has since been reconstructed. The site is a UNESCO World Heritage candidate and is a popular destination for tourists and pilgrims alike.

The Arkadi Monastery through time

The history of the Monastery of Arkadi is a testament to the resilience of the Greek people. It was founded in the 14th century by the monk and scholar, Hieronymus of Arkadi. The monastery became a center of learning and resistance against the Ottoman Empire. It was destroyed by the Ottomans in 1687 and has since been reconstructed. The site is a UNESCO World Heritage candidate and is a popular destination for tourists and pilgrims alike.

Small framed exhibit containing a stone fragment and a document.

A long, low display case containing several stone artifacts, including a cross-shaped stone and a bowl.

A tall glass display case containing a large, folded document.

6 | **Archiepiskopas Arseniosas, jē mēdžiūnais tēls ar krasu un krasu.**
Archiepiskopas Arseniosas, jē mēdžiūnais tēls ar krasu un krasu. 1725.

7 | **Archiepiskopas Arseniosas, jē mēdžiūnais tēls ar krasu un krasu.**
Archiepiskopas Arseniosas, jē mēdžiūnais tēls ar krasu un krasu. 1725.

8 | **Archiepiskopas Arseniosas, jē mēdžiūnais tēls ar krasu un krasu.**
Archiepiskopas Arseniosas, jē mēdžiūnais tēls ar krasu un krasu. 1725.

9 | **Archiepiskopas Arseniosas, jē mēdžiūnais tēls ar krasu un krasu.**
Archiepiskopas Arseniosas, jē mēdžiūnais tēls ar krasu un krasu. 1725.

10 | **Archiepiskopas Arseniosas, jē mēdžiūnais tēls ar krasu un krasu.**
Archiepiskopas Arseniosas, jē mēdžiūnais tēls ar krasu un krasu. 1725.

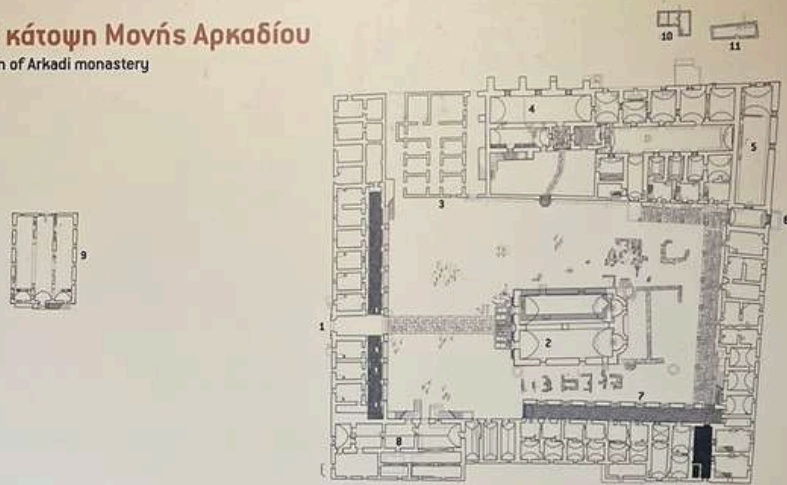
11 | **Archiepiskopas Arseniosas, jē mēdžiūnais tēls ar krasu un krasu.**
Archiepiskopas Arseniosas, jē mēdžiūnais tēls ar krasu un krasu. 1725.

12 | **Archiepiskopas Arseniosas, jē mēdžiūnais tēls ar krasu un krasu.**
Archiepiskopas Arseniosas, jē mēdžiūnais tēls ar krasu un krasu. 1725.

Γενική κάτοψη Μονής Αρκαδίου

General plan of Arkadi monastery

1. Δυτική πύλη / West Gate

Η κεντρική δυτική πύλη της Μονής κατασκευάστηκε επί ηγουμανίας Νεόφυτου Δροσά και καταστράφηκε κατά την Επανάσταση του 1866. Η σημερινή πύλη κατασκευάστηκε το 1870. The monastery's main gate (West Gate) was built under Abbot Neofytos Drosas and destroyed during the uprising of 1866. The current gate was built in 1870.

2. Καθολικό / Katholikon

Κατασκευάστηκε το 1587 επί θείων ενόχων μοναχικού ναού, τμήμα του οποίου διασώζεται στα Βόρεια κελιά. Built in 1587 to replace a single-nave church, part of which was incorporated in the north nave.

3. Ηγεομνείο / Hegoumenion

Το παλιό Ηγεομνείο καταστράφηκε κατά την Επανάσταση του 1866. Στο χώρο ανεγέρθηκε το 1904 ο Ξενώνας, σε σχέδια του τότε Επισκόπου Ρεθύμνης Διονυσίου Καστρογιάννη και με συνεισφορές από τη Ρωσία. Ο Ξενώνας ούτως ανακαταστάθηκε τη δεκαετία του 1970 από το σημερινό κτίριο. The old hegoumenion was destroyed during the uprising of 1866. A guest house, designed by Dionysios Kastriogiannakis, then bishop of Rethymnon, was built on this site in 1904, with contributions from Russia. This guest house was replaced by the current building in 1970.

4. Τρόπεζα / Refectory

Χώρος νέφης εκτός των μοναχών. Κατασκευάστηκε το 1670 από τον ηγούμενο Γεράσιμο Βλαστά. Το 1687 προσέθηκε από το Νέοφυτο Δροσά το θύραμα που οδηγεί στην μικρή αυλή της Τρόπεζας. The refectory was built under Abbot Gerasimos Vlastos in 1670. In 1687, Abbot Neofytos Drosas added the entrance door into the refectory's small courtyard.

5. Πυριδοθήκη / Gunpowder magazine

Πριν την Επανάσταση του 1866 ο βαρικός χώρος της Πυριδοθήκης με τους παλιές τοίχους χρησιμοποιεί ως αποθήκη κρασιού (κρασομαγαζάκι). Αργότερα χρησιμοποιήθηκε για την αποθήκευση των πυρομαχικών και κατά το γεγονός της 8^{ης} Νοεμβρίου 1866 ανατινάχθηκε. Δεν αποκαταστάθηκε πλήρως, αλλά παρέμεινε χωρίς στέγη, σε ανάμνηση των γεγονότων. Before the uprising of 1866, the vaulted space of the gunpowder magazine, with its thick walls, served as a wine cellar (krasomagazaki). It was subsequently used for storing ammunition until it was blown up on November 8, 1866. It was never fully rebuilt and never again roofed over, as a reminder of the event.

6. Ανατολική πύλη (Καστρονή πύλη) / East Gate (Kastrioli Gate)

Καταστράφηκε κατά την αναστάση του 1866 και ανακατασκευάστηκε μετά το 1871. Destroyed during the 1866 uprising and rebuilt after 1871.

7. Μεσοκώμα / Mesokomia

Τμήμα του ισόγειου της νότιας πτέρυγας στο οποίο στεγάζονταν το νοσοκομείο της Μονής. Ήταν όρογο βρισκόντας κελιά. Part of the south wing's ground floor, which housed the monastery's hospital. Cells are on the first floor.

8. Μουσείο / Museum

Έως και το 1866 ο χώρος στέγασε την πυροδοθήκη της Μονής. Μετά την καταστροφή μεταστράφηκε σε χώρο αποθήκευσης για το λάδι και το κρασί. Originally the monastery's gunpowder room, this area was used for storing olive oil and wine after the 1866 destruction.

9. Κτήριο Στάβλων / Stable

Κατασκευάστηκε το 1714 από το Νέοφυτο Δροσά. Ανακαταστάθηκε ύστερ επιτήρησης Βολοσδαριστάου κήπου για το σταβλιό των ζώων και δύο μικρά δωμάτια για τους σταβλίτες. Κατάρτισε τη δεκαετία του 1960 και αποκαταστάθηκε το 1999 από το Υπουργείο Πολιτισμού. Built under Abbot Neofytos Drosas in 1714, the stable comprises three elongated, vaulted spaces for animals and two small rooms for the stablemen. It collapsed in the 1960s and was restored by the Ministry of Culture in 1999.

10. Ρακιδάναο / Raki distillery

Κτήριο για την παραγωγή ρακί. Στο εσωτερικό του σώζει τις εγκαταστάσεις για την παραγωγή του ποτού. Raki distillery, with a still in place.

11. Τυροκόμι / Cheese hut

Κτήριο για την επεξεργασία του γάλακτος και την παραγωγή τυρού. Building for processing milk and producing cheese.

Γέφυρα-μοναδία - βυροδοχεία - κρήνη / Bridge - Footpath - Tannery - Fountain

Στα δυτικά της μονής, στα παρυπέδια του Αρκαδικού γοργού, η ύδαρη πηγή του νερού, ευλόγησε την κατασκευή εγκαταστάσεων που σχετίζονται με τη διαχείριση του. Ύδατος λιθόδοσης κρήνης, η παλιόδοση από τις οποίες κατασκευάστηκε το 1651 από τον ηγούμενο Νέοφυτο Δροσά. Κοινά στην κρήνη βρισκόντας οι εγκαταστάσεις του παλαιού βυροδοχείου, το οποίο ήταν σε χρήση τουλάχιστον έως το μέσο του 18ου αιώνα. West of the monastery, on the edge of the Arkadi gorge, the abundant spring favoured the construction of facilities associated with water. Several stone-built fountains are preserved, the earliest built under Abbot Neofytos Drosas in 1651. Near the spring are the remains of the old tannery, which functioned until at least the eighteenth century.

Μονή Απεζανών

Μία από τις ιστορικές μονές της Κρήτης που όμως έχουν αλλάξει θέση σε σχέση με την αρχική τοποθεσία στην οποία έχουν εγκατασταθεί, είναι η Ιερά Μονή Απεζανών. Σήμερα βρίσκεται στην Κοινότητα Αντισκαρίου του Δήμου Φαιστού στην Περιφερειακή Ενότητα Ηρακλείου της Κρήτης. Βρίσκεται σε ωραία τοποθεσία στη δυτική πλευρά των Αστερουσίων ορέων. Ο τιμώμενος Άγιος της μονής είναι ο Άγιος Αντώνιος ο Αγιοφαραγγίτης.

Αρχιτεκτονική

Το καθολικό της Μονής, είναι τρίκλιτο. Τα τρία κλίτη είναι αφιερωμένα στον Άγιο Αντώνιο και εορτάζει στις 17 Ιανουαρίου, στη Μεταμόρφωση του Σωτήρος, 6 Αυγούστου, και στους Τρεις Ιεράρχες, 30 Ιανουαρίου. Το τέμπλο είναι από τα καλύτερα και δείχνει τον πλούτο που είχε σε όλη της την πορεία η Μονή. Στη μονή σώζονται παλαιά ιερά άμφια, χρυσοί και ασημένιοι σταυροί, ευαγγέλια με χρυσοποίκιλτα καλύμματα και εγχάρακτες εικόνες και επιγραφές, άγια λείψανα 19 αγίων, μεταξύ των οποίων βρίσκεται και λείψανο του χεριού του Ιωάννη του Χρυσόστομου. Το 2001 απεγράφησαν 7 άτομα.

Κατά την Τουρκοκρατία οι μοναχοί καλλιεργούσαν τα γράμματα και η μονή είχε πλούσια βιβλιοθήκη με αρχαία χειρόγραφα βυζαντινής μουσικής. Το μοναστήρι σταδιακά απέκτησε μεγάλα πλούτη και κατά την Τουρκοκρατία προστατεύεται με φερμάνι, ενώ του παραχωρούνται μετόχια και κτήματα στην Κρήτη και τη Σμύρνη.

Η Μονή χαρακτηρίστηκε από τα μεγαλύτερα ανθενωτικά - αντιπαπικά κέντρα της Κρήτης, αλλά και κέντρο γραμμάτων, όμως κατά την τουρκοκρατία πήρε αγροτικού χαρακτήρα.

Μονή Αγκαράθου

Από τις αρχαιότερες του νησιού, αν και δεν υπάρχουν μαρτυρίες για την ίδρυση της. Ωστόσο αναφέρεται σε χειρόγραφο του 1532 στη Μαρκιανή Βιβλιοθήκη της Βενετίας και σε συμβόλαιο του 1538 και από τον Cornelius. Στη βόρεια πύλη της μονής υπάρχει η χρονολογία 1585 και στη νότια το 1583. Κοντά στη σημερινή είσοδο αναγράφεται σε σαρκοφάγο το έτος 1554 και η επιγραφή ΘΕΟΔΩΡΟ ΤΟΥΜΠΑ. Στα δεξιά της εισόδου βρίσκεται θολωτή αποθήκη με επιγραφή που γράφει ότι το παρόν είναι έργο του Μαξίμου Λουκάρεως (αδερφού του Κύριλλου Λούκαρη) και τη χρονολογία 1628.

Κατά την περίοδο της Ενετοκρατίας το μοναστήρι αποτέλεσε φυτώριο παιδείας. Ηγούμενοι στη μονή διετέλεσαν πολλοί, που αργότερα κατέλαβαν πατριαρχικούς θρόνους, όπως ο Μελέτιος Πηγάς, Πατριάρχης Αλεξανδρείας και ο Κύριλλος Λούκαρης.

Τα κειμήλια, μεταξύ των οποίων και η αρχαιότατη εικόνα της Παναγίας της Ορφανής, και τα έγγραφα της Μονής μεταφέρθηκαν στα Κύθηρα.

Ο ναός της μονής
είναι δίκλιτος, με
το ένα κλίτος
αφιερωμένο στην
Κοίμηση της
Θεοτόκου και
εορτάζει στις 15
Αυγούστου και το
άλλο στον Άγιο
Μηνά που εορτάζει
στις 11 Νοεμβρίου.

Το μοναστήρι διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο και κατά τον πόλεμο εναντίον των Οθωμανών. Το 1646 καταρτίστηκε σώμα Κρητικών από τον τότε ηγούμενο Αθανάσιο Χριστόφορο και πολέμησε κατά των Τούρκων. Κατά την Τουρκοκρατία ο πρώτος Μητροπολίτης Κρήτης, Νεόφυτος Πατελάρος, έδρευε στην Αγκάραθο και κατόρθωσε να ανασταλεί η διαταγή για την καταστροφή του μοναστηριού, χάρη στις φιλικές σχέσεις με τον Πασά Αχμέτ Κιοπρουλί.

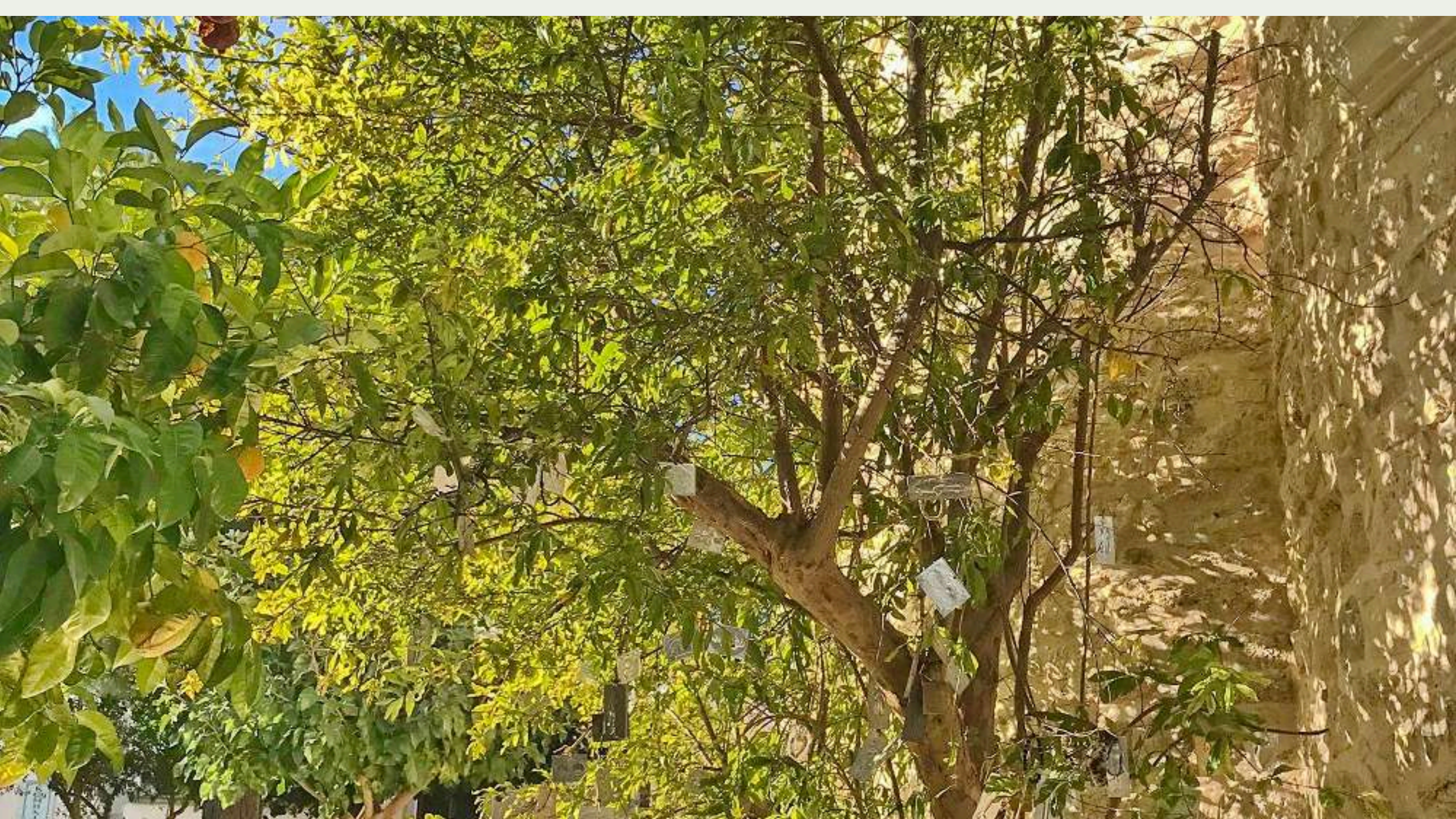
Ωστόσο η Μονή καταστράφηκε από τους Οθωμανούς στην επανάσταση του 1821 και όλοι οι μοναχοί σφαγιάστηκαν.

Το όνομά της οφείλεται στο φυτό αγκαραθιά κάτω από το οποίο λέγεται ότι βρέθηκε η εικόνα της Παναγίας, στο σημείο όπου κτίστηκε αργότερα η Εκκλησία.

Μάλιστα σήμερα μπροστά από το ιερό του ναού υπάρχει μια ροδιά, στον κορμό της οποίας μοναχοί κρατούν αναμμένο ένα καντήλι.

Η παράδοση θέλει τη ροδιά να είναι η αρχική αγκαραθιά την οποία μπόλιασαν οι μοναχοί και έγινε δέντρο! Οι περισσότεροι μοναχοί της ήταν από τα Κύθηρα

Μονή Οδηγήτριας Γωνιάς

Μια από τις αρχαίες μονές της Κρήτης, που φαίνεται να δημιουργήθηκε στα χρόνια της Ενετοκρατίας, είναι η Ιερά Μονή Οδηγήτριας. Είναι ανδρική μονή, παλαιότερα σταυροπηγιακή, που βρίσκεται στο δυτικό όριο των Αστερουσίων Ορέων, σε οχυρή θέση και σε υψόμετρο 250. Παλιότερα βρισκόταν σε διαφορετική θέση, αλλά σύμφωνα με την παράδοση στις αρχές του 17ου αιώνα οι μοναχοί Βλάσιος ο Κύπριος και Βενέδικτος Τζαγκαρόλος, έπειτα από θαυματουργική εύρεση εικόνας της Παναγίας, έκτισαν τη νέα Μονή στη σημερινή θέση.

ΠΑΡΑΠΡΟΣΕΥΧΗ
ΤΟ ΚΑΠΝΙΣΜΑ
NO SMOKING

Κ
ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΤΗΣ ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑΣ ΤΗΣ ΜΕΣΑΙΑΣ
ΕΡΕΥΝΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΑΣ
ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Λόγω της μεγάλης κλίσης του εδάφους κατασκεύασαν υπόγειους, θολωτούς χώρους και δημιούργησαν το επίπεδο πάνω στο οποίο κτίστηκε το κυρίως συγκρότημα. Η μονή περιβαλλόταν από τείχος, του οποίου σώζονται μέρη, η βόρεια πύλη, που γράφει τη χρονολογία 1568 και ο ψηλός Πύργος του Ξωπατέρα, όπου εκτυλίχθηκε το δράμα του γενναίου ιερωμένου. Ο ναός της μονής βρισκόταν στο κέντρο της περιβόλου και ήταν δίκλιτος, καθιερωμένος στο Γενέσιον της Θεοτόκου και στους Αγίους Αποστόλους. Παλαιότερα το μοναστήρι ήταν ανδρικό και γυναικείο (μικτό).

Μέσα στον ναό σώζονται τοιχογραφίες, ιερά άμφια, τέμπλο και άλλα.

IN MEMORIAM THE CORONATION
OF THE VIRGIN MARY
THE CORONATION OF THE MOTHER OF GOD
YEAR 1720
MADRID, SPAIN
LA CORONATION DE LA MERE DE DIEU
1720

Εξαιτίας της οχυρής θέσης της, η Μονή αποτέλεσε τόπο καταφυγίου για τους επαναστάτες της Κρήτης. Το 1866 ο Μιχαήλ Κόρακας είχε φέρει στο μοναστήρι τρία από τα παιδιά του, τα οποία κατάφεραν να περάσουν απαρατήρητα από τους Τούρκους, με το να κρυφτούν εκεί. Το μοναστήρι έχει όμως συνδεθεί κυρίως με τον θρυλικό ήρωα Ξωπατέρα. Αυτός γεννήθηκε το 1788 στον οικισμό Μανουσανά, ο οποίος σήμερα δεν υφίσταται. Το κατά κόσμον όνομά του ήταν Ιωάννης Μαρκάκης. Χειροτονήθηκε στη μονή και έλαβε το όνομα Ιωάσαφ. Σύντομα αναγκάστηκε να φύγει από το μοναστήρι., επειδή σκότωσε έναν γενίτσαρο. Ο λόγος ήταν ότι εκείνος είχε προσβάλει την τιμή της οικογενειάς του.

Καθαιρέθηκε από τον Μητροπολίτη και έτσι τον ονόμασαν Ξωπατέρα, Ξεπατέρα ή Ξώπαπα. Σύμφωνα με άλλη εκδοχή, καθαιρέθηκε επειδή απέκτησε παιδί εκτός γάμου με μια γυναίκα την οποία είχε ερωτευτεί και συζούσαν.

Ο ίδιος έγινε φίλος του Δημητρίου Κουρμούλη από τον Κουσέ, με τον οποίο υπήρξαν συμπολεμιστές. Με καταφύγιο το μοναστήρι, ο Ξωπατέρας και οι υπόλοιποι αγωνιστές έγιναν ο φόβος και ο τρόμος των γενιτσάρων.

Τα τελευταία χρόνια της Επανάστασης του '21 κατά τις εκκαθαριστικές επιχειρήσεις των Τούρκων στα Αστερούσια, ο Ξωπατέρας επέλεξε να κλειστεί στη μονή μαζί με τη γυναίκα του και άλλους συγγενείς, καθώς επίσης και ένα παιδί, αρνούμενος να ακολουθήσει τους υπόλοιπους επαναστάτες, οι οποίοι διέφυγαν σε λημέρια.

Ακολούθησε, τον Μάιο του 1828, τριήμερη πολιορκία του πύργου της μονής και σκοτώθηκαν οι συμπολεμιστές του Ξωπατέρα.

Μονή Παζινού

Η Μονή του Αγίου Ιωάννη του Ελεήμονα βρίσκεται κοντά στο αεροδρόμιο Χανίων στα νότια του οικισμού Παζινός. Πρόκειται για μοναστηριακό συγκρότημα χτισμένο κατά την περίοδο της Ενετοκρατίας (16ος αιώνας). Η αρχιτεκτονική του διαμόρφωση ακολουθεί τα δυτικά πρότυπα, με τον Ναό τοποθετημένο έκκεντρα του συγκροτήματος. Παλαιότερα είχαν πραγματοποιηθεί εργασίες από την εφορεία αρχαιοτήτων στη βόρεια πλευρά: στο ναό, το ηγουμενείο και ελαιουργείο.

Η μονή έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τους αρχαιολόγους, λόγω του χαρακτήρα της. Μάλιστα σήμερα το ενδιαφέρον της Εφορείας επικεντρώνεται στην περικλειστή στοά με τα κελιά των μοναχών (chiostro). Ειδικότερα στα νότια του συγκροτήματος υπάρχει μεγάλο αίθριο με δύο πηγάδια, στα οποία οδηγούνταν τα όμβρια των δωμάτων. Τα αίθριο είναι υπερυψωμένο σε σχέση με τη στοά που το περιβάλλει. Η στοά της βόρειας, δυτικής και νότιας πλευράς του αιθρίου, καλύπτεται με θόλους που στηρίζονται στα κελιά και σε μικρές τοξοστοιχίες προς την πλευρά του αιθρίου. Περιμετρικά της στοάς διατάσσονται τα κελιά το μαγειρείο και η τράπεζα.

Άγιος Γεώργιος Καρυδίου

Μια μονή με ιδιαίτερη ιστορία, είναι αυτή του Αγίου Γεωργίου Καρυδίου. Η μονή βρίσκεται κοντά στο γνωστό χωριό Βρύσες στην επαρχία Αποκορώνου και οφείλει την ονομασία της σε έναν παλιό οικισμό της περιοχής, που δεν υπάρχει πλέον, ο οποίος είχε ονομαστεί Καρύδι, λόγω της αφθονίας καρυδιών της περιοχής. Οι πηγές μας παραδίδουν ότι, κατά τη διάρκεια του 18ου αι. οι κάτοικοι εξισλαμίστηκαν και ο ιερέας του χωριού για να προφυλάξει το ναό από τυχόν μετατροπή του σε τζαμί, παραχώρησε τη μονή στην Αγία Τριάδα των Τζαγκαρόλων.

Μονή Τοπλού

Η ίδρυση της πιθανότατα έγινε τον 15ο αιώνα, αν και σύμφωνα με κάποιες εκτιμήσεις μπορεί να τοποθετηθεί ακόμη νωρίτερα.

Ανέκαθεν ήταν από τις πλουσιότερες μονές με ποικίλες δραστηριότητες και ήταν οικονομικό κέντρο στην επαρχία Σητείας, πριν ακόμη γίνει ευρύτερα γνωστή στην χώρα, λόγω των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων που ανέπτυξαν οι μοναχοί και τη συνεργασία με ξένη εταιρεία για την αξιοποίηση των μοναστηριακών γαιών.

Η Μονή Τοπλού βρίσκεται 10 χλμ. ανατολικά της Σητείας και 6 χλμ. βόρεια του Παλαικάστρου της επαρχίας Σητείας. Αρχικά ονομάζονταν “Παναγία η Ακρωτηριανή”. Με την σημερινή του ονομασία “Τοπλού” το συναντάμε για πρώτη φορά σε τουρκικό έγγραφο το 1673.

Το όνομα Τοπλού μάλλον προέρχεται από την τουρκική λέξη Τοπ (κανόνι) επειδή εκεί υπήρχε ένα μικρό κανόνι την περίοδο της Ενετοκρατίας για να το προφυλάσσει από τους πειρατές, αλλά και ειδοποιούνται τα γύρω χωριά σε περίπτωση επίθεσης.

Αμέσως μετά την ίδρυσή της η Μονή απόκτησε μεγάλη περιουσία κυρίως με τις δωρεές πλούσιων Σητειακών. Τα κτήματά της έφθαναν από τον Κάβο Σίδερο μέχρι τα Πηλαλήματα.

Λόγω του πλούτου της πέτυχε να ιδρύσει εκκλησίες σε όλη την Κρήτη που εξαρτιόταν από αυτή όπως η Παναγία η Ταυραδιανή ή Ακρωτηριανή στην Κριτσά του Μιραμπέλου, μονύδριο στην περιοχή του Ηρακλείου με το όνομα Παναγία η Ακρωτηριανή.

Εκτός αυτών στενές σχέσεις με τη Μονή είχε το γνωστό Μοναστήρι Παπλινού στην Ιεράπετρα, ενώ και οι Μονές της Αγίας Σοφίας Αρμένων, Παναγίας Φανερωμένης στον Τράχηλα και Καψά ήταν κάτω από την επίβλεψη της.

Πριν η Κρήτη περάσει στα χέρια των Τούρκων η Μονή λεηλατήθηκε το 1530 από τους περιβόητους ιππότες της Μάλτας, ενώ το 1612 υπέστη μεγάλες καταστροφές λόγω σεισμού. Για την αποκατάστασή τους ένα χρόνο αργότερα η Ενετική Γερουσία έστειλε 200 δουκάτα στον ηγούμενό της Γαβριήλ Παντόγαλο.

Το 1646 ήταν μια ακόμη δύσκολη χρονιά, καθώς οι Τούρκοι λεηλάτησαν τη Μονή και ανάγκασαν με τη βία τους μοναχούς να διασκορπιστούν.

Σχεδόν 60 χρόνια αργότερα ο Οικουμενικός Πατριάρχης Γαβριήλ σε σιγίλιόν του ανακήρυξε τη Μονή σταυροπηγιακή.

Η Μονή βρισκόταν σε ακμή τον 15ο αιώνα, εάν κρίνει κανείς από το μεγάλο αριθμό σημαντικών βυζαντινών εικόνων εκείνης της περιόδου που απηχούν πιστά την εξέλιξη της κωνσταντινουπολίτικης ζωγραφικής που σταδιακά εξαπλωνόταν στην Κρήτη από την πτώση της Πόλης και μετά.

Η υψηλή εικαστική αξία των εικόνων είναι, επίσης, ενδεικτική του υψηλού επιπέδου της παιδείας των μοναχών της Μονής, που διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στην άνοδο του πολιτιστικού επιπέδου της αναγεννησιακής Κρήτης.

Αμέσως μετά την ίδρυσή της η Μονή απόκτησε μεγάλη περιουσία κυρίως με τις δωρεές πλούσιων Σητειακών. Τα κτήματά της έφθαναν από τον Κάβο Σίδερο μέχρι τα Πηλαλήματα.

Λόγω του πλούτου της πέτυχε να ιδρύσει εκκλησίες σε όλη την Κρήτη που εξαρτιόταν από αυτή όπως η Παναγία η Ταυραδιανή ή Ακρωτηριανή στην Κριτσά του Μιραμπέλου, μονύδριο στην περιοχή του Ηρακλείου με το όνομα Παναγία η Ακρωτηριανή.

Εκτός αυτών στενές σχέσεις με τη Μονή είχε το γνωστό Μοναστήρι Παπλινού στην Ιεράπετρα, ενώ και οι Μονές της Αγίας Σοφίας Αρμένων, Παναγίας Φανερωμένης στον Τράχηλα και Καψά ήταν κάτω από την επίβλεψη της.

Η σημερινή μορφή της μονής είναι φρουριακή σταυροπηγιακή, έχει τετράγωνο σχήμα και περιβάλλεται από έναν ψηλό τοίχο που έχει ύψος περίπου 10 μέτρα. Η συνολική έκταση που καταλαμβάνει είναι περίπου 800τμ, ενώ αναπτύσσεται σε 3 ορόφους γύρω από την εσωτερική αυλή.

Η πρόσοψη της μονής έχει μορφή αετωματική αναγεννησιακού τύπου ενώ φέρει εντοιχισμένη εγχάρακτη κτητορική επιγραφή του ηγούμενου Γαβριήλ Παντόγαλου σε ελεγειακά δίστιχα. Πάνω ακριβώς από την κεντρική πύλη υπάρχει η “καταχύτρα” με την οποία έριχναν στους πειρατές και στους εισβολείς που προσπαθούσαν να σπάσουν την πόρτα, καυτό λάδι και μολύβι.

Η οικοδόμηση της μονής με αυτή τη μορφή έγινε στα τελευταία χρόνια της Ενετοκρατίας όταν ήταν ολοφάνερη η τουρκική απειλή. Περιλαμβάνει και διάφορους βοηθητικούς χώρους οι οποίοι στο σύνολο είναι 40 όπως μαγειρεία, φούρνους, κελιά, ξενώνες, ηγουμενείο και αποθήκες και τα οποία αναστηλώνονται με τη εποπτεία της Αρχαιολογικής υπηρεσίας. Επιπλέον σύμφωνα με την παράδοση υπάρχουν 100 πόρτες στη μονή αν και έχουν ανακαλυφθεί μόνο οι 99. Επιβλητικό είναι και το κωδωνοστάσιο της μονής, αναγεννησιακού τύπου που υψώνεται στη δυτική πλευρά πάνω από την κεντρική πόρτα και το οποίο φέρει ανάγλυφα στέμματα και σταυρούς με επιγραφές και έχει ύψος 33 μ. ενώ χρονολογείται το 1558

Επίσης στην εσωτερική αυλή της μονής υπάρχει ένα πηγάδι το οποίο πρέπει να χτίστηκε κατά τα πρώτα χρόνια της μονής και το οποίο χρησίμευε και χρησιμεύει για την ύδρευση του μοναστηριού. Ακριβώς απέναντι από το πηγάδι υπάρχει μια μικρή εκκλησία η οποία είναι δίκλιτη βασιλική και διμάρτυρη.

Το βόρειο κλίτος είναι αφιερωμένο στην γέννηση της Θεοτόκου ενώ το νότιο που είναι και νεώτερη προσθήκη στον Άγιο Ιωάννη τον Θεολόγο. Στο εσωτερικό ο ναός έχει θαυμάσιες εικόνες που δίνουν επιβλητικότητα στην ευλαβική ατμόσφαιρα.

Σημαντική ήταν η ανακάλυψη της Αρχαιολογικής υπηρεσίας όταν πίσω από τους νεώτερους σοβάδες ανακαλύφθηκαν θαυμάσιες τοιχογραφίες οι οποίες χρονολογούνται ότι είναι του 14ου αιώνα ενώ είναι και πολύ καλά διατηρημένες. Στη μονή φυλάγονται τα λείψανα των Αγίων Χαραλάμπους, Δομητιανού, Τρύφωνος, Παντελεήμονος, Στεφάνου, Αβερκίου, Ιακώβου και της Οσίας Αναστασίας. Μετά τον ξεσηκωμό του 1821, ο τοπάρχης της Σητείας Ιμπραήμ Αφαντακάκης άρχισε σφαγή στην επαρχία (Χοχλακιές, Τουρτούλλοι, Ζίρος, Αχλάδια) με αποτέλεσμα να υποστεί τις τραγικές συνέπειες και το μοναστήρι, το οποίο λεηλατήθηκε, ενώ φρικτό θάνατο βρήκαν και οι 12 μοναχοί του.

Σημαντική ήταν η ανακάλυψη της Αρχαιολογικής υπηρεσίας όταν πίσω από τους νεώτερους σοβάδες ανακαλύφθηκαν θαυμάσιες τοιχογραφίες οι οποίες χρονολογούνται ότι είναι του 14ου αιώνα ενώ είναι και πολύ καλά διατηρημένες. Στη μονή φυλάγονται τα λείψανα των Αγίων Χαραλάμπους, Δομητιανού, Τρύφωνος, Παντελεήμονος, Στεφάνου, Αβερκίου, Ιακώβου και της Οσίας Αναστασίας. Μετά τον ξεσηκωμό του 1821, ο τοπάρχης της Σητείας Ιμπραήμ Αφαντακάκης άρχισε σφαγή στην επαρχία (Χοχλακιές, Τουρτούλλοι, Ζίρος, Αχλάδια) με αποτέλεσμα να υποστεί τις τραγικές συνέπειες και το μοναστήρι, το οποίο λεηλατήθηκε, ενώ φρικτό θάνατο βρήκαν και οι 12 μοναχοί του.

Το 1828 οι Τούρκοι αναγκάστηκαν να οχυρωθούν στο μοναστήρι το πολιορκούσε τώρα επαναστατικό σώμα με αρχηγούς τους Σητειακούς οπλαρχηγούς Ιωάννη Κοντό, Ιωάννη Μακρή και Ιωσήφ Δερμιτζάκη. Οι Τούρκοι αναγκάστηκαν να παραδοθούν, η Μονή όμως στη συνέχεια υπέστη νέα αντίποινα.

. Όταν ξέσπασε η επανάσταση οι Τούρκοι κινήθηκαν προς το Μοναστήρι για να συλλάβουν τον ηγούμενο Μελέτιο Μιχελιδάκη που ήταν μέλος της Επαναστατικής Επιτροπής Σητείας.

Ο Μιχελιδάκης κατόρθωσε να διαφύγει στην Κάσο και άλλοι μοναχοί στη Σύμη.

Στη γερμανική κατοχή, στη Μονή υπήρχε ασύρματος και οι Γερμανοί συνέλαβαν και εξετέλεσαν το 1944 τον ηγούμενο της Μονής Γεννάδιο Συλλιγνάκη, ενώ βασανίστηκαν και φυλακίστηκαν και άλλοι μοναχοί.

Μετά τη γερμανική κατοχή έγιναν πολλές προσπάθειες αναστήλωσης, με αποτέλεσμα σήμερα η Μονή Τοπλού να έχει αναδειχθεί σε ένα από τα κρητικά μοναστήρια με εξαιρετικό ενδιαφέρον.

Μονή Αγίου Γεωργίου Γοργολαΐνη

Δημιουργήθηκε και αυτή στην περίοδο της ενετοκρατίας και αναφέρεται ήδη από τον 13ο αιώνα. Ιδρυτής του φέρεται ο αρχιερέας Σίλβεστρος. Το καθολικό είναι αφιερωμένο στον άγιο Γεώργιο ο ναός του οποίου αποπερατώθηκε το 1627.

Το Γοργολαΐνι διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στην τόνωση του θρησκευτικού και εθνικού συναισθήματος των Ασιτιανών και όχι μόνο κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας.

Κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας υπήρξε κέντρο επαναστατικών κινημάτων λόγω της θέσης της και πυρπολήθηκε από τους Τούρκους.

Τον Αύγουστο του 1822 στη μονή έγινε μάχη ανάμεσα σε 5.000 επαναστάτες και 22.000 Τούρκους. Το 1830 ανοικοδομήθηκε από τον ηγούμενο Μεθόδιο και το μοναχό Νεόφυτο.

Το 1866 συγκλήθηκε εκεί συνέλευση των επαναστατών από το Μιχαήλ Κόρακα. Οι Τούρκοι πληροφορήθηκαν το γεγονός και εξαπέλυσαν επίθεση, αποκρούστηκαν όμως από τους επαναστάτες και τράπηκαν σε φυγή. Το 1867, έπειτα από αιματηρή μάχη, οι αγωνιστές ηττήθηκαν και ο Κόρακας έφυγε αναγκαστικά από το μοναστήρι. Την περίοδο εκείνη σκοτώθηκε και ο οπλαρχηγός Μαστραχάς.

Μονή Χρυσοσκαλιτίσσης

Από τον 17ο αιώνα σε μια εντυπωσιακή θέση στην Κοινότητα Βάθης του Δήμου Κισάμου, βρίσκεται η Μονή της Χρυσοσκαλίτισσας. Βρίσκεται σε απόσταση 72 χιλιομέτρων νοτίως από την πόλη των Χανίων, και σε υψόμετρο 35 μέτρων έχει θέα το Λιβυκό πέλαγος. Σύμφωνα με την Κρητική παράδοση η ονομασία προέκυψε από τα 90 σκαλιά της μονής τα οποία αναφέρεται πως ήταν χρυσά. Το μοναστήρι είναι αφιερωμένο στην Αγία Τριάδα και την Κοίμηση της Θεοτόκου.

Πριν κτισθεί η Χρυσοσκαλίτισσα στη θέση της υπήρχε άλλος ναός αφιερωμένος στην κοίμηση της Θεοτόκου.

Οι πιστοί της περιοχής αποφάσισαν να κτίσουν μεγαλύτερη την εκκλησία στους πρόποδες του βράχου. Όμως, σύμφωνα με την παράδοση, η εικόνα αν και είχε μεταφερθεί αλλού, επέστρεψε στη θέση που είχε πρωτοβρεθεί με αποτέλεσμα ο ναός να κτιστεί πάνω στον βράχο.

Τα πρώτα χρόνια της Τουρκοκρατίας, σύμφωνα με την τοπική παράδοση, ο Πατριάρχης πούλησε τα κτήματα της Μονής και το χρυσό σκαλοπάτι, για να πληρώσει τους φόρους στον σουλτάνο.

Την ημέρα του Πάσχα το 1824 που έγινε η σφαγή στο Λαφονήσι από τους Τουρκοαιγύπτιους, καταστράφηκαν και οι εκκλησίες της περιοχής. Οι Τούρκοι αποπειράθηκαν να καταστρέψουν και τη Χρυσοσκαλίτισσα αλλά η παράδοση λέει ότι τους εμπόδισε ένα σμήνος μελισσών!

Το 1855 άρχισε η αναβίωση της Μονής με την εγκατάσταση του μοναχού Μανασσή Καραγιαννάκη. Ωστόσο λίγες δεκαετίες μετά, το 1900 η Μονή διαλύθηκε και επανιδρύθηκε το 1940 ως γυναικεία.

Την περίοδο της γερμανικής κατοχής φιλοξενήθηκαν εδώ Έλληνες αλλά και Άγγλοι αγωνιστές .

Μονή Αγίας Ειρήνης Κρουσώνα

Είναι από τις αρκετά παλιές μονές της Κρήτης, καθώς κάποιες μαρτυρίες την θέλουν να λειτουργεί από τον 15ο αιώνα, αν και η πρώτη επίσημη αναφορά της γίνεται σε έγγραφο του ύστερου 16ου αιώνα με ηγούμενό της τον Ιωνά Δανίλη. Η μονή στα τέλη του 16ου αιώνα και στην αρχή του 17ου αιώνα ανήκε στο φέουδο της οικογένειας Mudazzo. Ελάχιστες είναι τα έγγραφα για την ιστορία της μονής, γεγονός που μάλλον συνδέεται με την καταστροφή της από τους Τούρκους το 1822. Ερειπωμένο μοναστήρι περιήλθε στην περιουσία της κοντινής μονής Κεράς Ελεούσας στην Κιθαρίδα για να ξανακατοικηθεί από μοναχές το 1944.

Μονή Αγίου Παντελεήμονος Φόδελε

Η μονή ιδρύθηκε στις αρχές της Τουρκοκρατίας από τους μοναχούς Μακάριο, Κοσμά και Ιερεμία, που ήρθαν από το παλιό μοναστήρι του Αγίου Αντωνίου, κοντά στο χωριό Σίσες Μυλοποτάμου, η οποία καταστράφηκε από τους Τούρκους. Στην είσοδο του μοναστηριού βρίσκεται επιγραφή με χρονολογία το 1677.

Στο ναό βρίσκονται ενδιαφέρουσες εικόνες, όπως ο Μέγας Αρχιερεύς (1837), η Ρίζα του Ιεσσαί (1782), ο Άγιος Δημήτριος (1762), καθώς επίσης και ο Άγιος Γεώργιος, φιλοτεχνημένη από τον Τζώρτζη Καστροφύλακα.

Σύμφωνα με ορισμένους συγγραφείς που ασχολήθηκαν με το Δομίνικο Θεοτοκόπουλο υποστήριξαν ότι ο μεγάλος Κρητικός ζωγράφος έμαθε στο σημείο αυτό την αγιογραφία, πράγμα που δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα, διότι όταν ζούσε ο ζωγράφος στην Κρήτη, το μοναστήρι κατά πάσα πιθανότητα δεν είχε οικοδομηθεί ακόμη.

Μονή Φανερωμένης

Η ίδρυση της χάνεται στα βάθη του χρόνου, αλλά είναι σίγουρο ότι βρισκόταν σε λειτουργία στα τέλη του 13ου αιώνα, καθώς σύμφωνα με την παράδοση το έτος 1282 συγκεντρώθηκαν εδώ οι αρχηγοί της Κρήτης για να αποφασίσουν για το μέλλον του αγώνα εναντίον των Ενετών κατακτητών.

Το πιθανότερο δηλαδή βάσει των μελετητών, είναι ότι το Μοναστήρι πιθανόν ιδρύθηκε κατά τη νεοβυζαντινή περίοδο (961-1204), νωρίτερα δηλ. από την κατάληψη της Κρήτης από τους Ενετούς το έτος 1211.

Η Ιερά Μονή Παναγίας Φανερωμένης Ιεράπετρας, γνωστή και ως “Παναγία Γουρνιών”, βρίσκεται κτισμένη στην πλαγιά βουνού παραφυάδας της Δίκτης, νοτιοδυτικά της Παχείας Άμμου του Δήμου Ιεράπετρας πάνω από την Μινωική πόλη Γουρνιά και σε υψόμετρο 540 μέτρων.

Από τη Μονή εκτείνεται σε πανοραμική άποψη η πόλη του Αγίου Νικολάου και ο όμορφος κόλπος του Μεραμβέλλου με τις γραφικές ακτές και τα νησάκια του.

Τα κτιριακά συγκροτήματα αναπτύχθηκε σε βάθος χρόνου, καθώς φαίνεται ότι τα πιο πρόσφατα κτίσματα είναι του 19ου αιώνα ή ακόμη και του 20ου, ωστόσο άλλα στοιχεία προέρχονται από την περίοδο της πρώιμης τουρκοκρατίας ή ακόμη και νωρίτερα.

Το κυρίως κτίριο έχει κάτοψη σε σχήμα ορθογώνιου με γενικές διαστάσεις περίπου 49,5 χ 24,5 μ. Είναι χτισμένο πάνω σε ιδιαίτερα επικλινές, βραχώδες έδαφος, εμπρός από ένα κατακόρυφο βράχο σε ένα σπήλαιο, εντός του οποίου είναι κτισμένο το καθολικό του μοναστηριού.

Το ανακαινισμένο καθολικό είναι ναός με διπλή αφιέρωση στην Υπεραγία Θεοτόκο, Κοίμηση και Ζωοδόχος Πηγή, και φράσσει σπήλαιο με λατρευτικό χαρακτήρα, το οποίο αποτέλεσε και τον πυρήνα της ανάπτυξης της μονής. Το συγκρότημα αποτελείται από τέσσερις ενότητες κτισμάτων διατεταγμένες γύρω από μια στενή αυλή. Έξω από το κυρίως συγκρότημα υπάρχουν διάφορα βοηθητικά κτίσματα και ο νεότερος ξενώνας της Μονής. Παρά τις επεμβάσεις που έχει δεχθεί τα τελευταία χρόνια και οι οποίες του έχουν επιφέρει σοβαρές κατά τόπους αλλοιώσεις, το οικοδομικό συγκρότημα της Μονής Φανερωμένης αποτελεί αναμφίβολα ένα σημαντικό δείγμα της κρητικής μοναστηριακής αρχιτεκτονικής του 19ου αιώνα.

Το Καθολικό της Μονής έχει κτιστεί μέσα σε κοίλωμα υπερκείμενου μεγάλου βράχου, σε μια σπηλιά, είναι κατάγραφο και είναι αφιερωμένο στην Κοίμηση της Θεοτόκου και τη Ζωοδόχο Πηγή.

Το Ιερό επικοινωνεί με άλλο σπήλαιο.

Εκεί συγκεντρώνεται από τριχοειδείς επιφάνειες νερό, το οποίο λαμβάνουν οι πιστοί ως αγιασμό.

Σύμφωνα με την παράδοση μέσα στο σπηλαιώδη ναό του Καθολικού της Μονής φανερώθηκε η εικόνα της Θεοτόκου σε κάποιο βοσκό γι' αυτό και το Μοναστήρι ονομάστηκε Παναγία Φανερωμένη.

Μονή Χρυσοπηγής

Από τον 16ο αιώνα λειτουργεί στα Χανιά η Ιερά Μονή της Ζωοδόχου Πηγής ή Χρυσοπηγής. Μάλιστα ιδρύθηκε από τον γιατρό Ιωάννη Χαρτοφύλακα, σε χώρο όπου λειτουργούσε ήδη ένα μικρό μοναστήρι.

Το κτιριακό συγκρότημα της Μονής έχει σχήμα επιμήκους τετραπλεύρου και στο κέντρο αυτού βρίσκεται το τρίκογχο με τρούλο καθολικό, το οποίο κατά το 1863 επεκτάθηκε με νάρθηκα και πλευρικά παρεκκλήσια. Την περίοδο της ενετοκρατίας η Χρυσοπηγή γνώρισε μεγάλη ακμή και το 1645 ο ηγούμενος της, ο Φιλόθεος Σκούφος, συμμετείχε στην άμυνα της πόλης εναντίον των Οθωμανών.

Υπέστη σημαντικές καταστροφές από τους Οθωμανούς και το 1821 ερημώθηκε. Κατά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο η μονή χρησιμοποιήθηκε ως διοικητήριο των γερμανικών στρατευμάτων κατοχής και μόλις το 1976 αναστηλώθηκε εκ νέου από τη νέα γυναικεία αδελφότητα.

Από τα κειμήλια της μονής διασώθηκε στο πέρασμα των αιώνων ένας μικρός αριθμός εικόνων, ιερών σκευών, χειρογράφων, βιβλίων και αμφίων.

Σήμερα οι μοναχές ασχολούνται με την αγιογραφία, τη συντήρηση παλιών βιβλίων και εικόνων, τη βιβλιοδεσία και το εκκλησιαστικό κέντημα.

Η Μονή είναι πασίγνωστη για την οικολογική και περιβαλλοντική της δράση.

Στη Χρυσοπηγή καλλιεργούνται με βιολογικό τρόπο σε έκταση 130 στρεμμάτων ελιές, μανταρινιές, πορτοκαλιές, αβοκάντο, συκιές, βερικοκιές και λαχανόκηποι.

Επίσης, οι μοναχές πραγματοποιούν προγράμματα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης για μαθητές σχολείων από όλη την Ευρώπη.

Αγία Τριάδα Τζαγκαρόλων

Το 1611 οι βενετσιάνικες αρχές των Χανίων ανέθεσαν στον ιερομόναχο Ιερεμία Τζαγκαρόλο (που καταγόταν από ενετοκρητική οικογένεια με επιρροή σε όλους τους Χριστιανούς της περιοχής, τόσο στους Ορθόδοξους όσο και στους Καθολικούς) την ανασυγκρότησή της. Ο Ιερεμίας Τζαγκαρόλος αποφάσισε να κατασκευάσει στο σημείο ένα μεγαλύτερο μοναστηριακό συγκρότημα, τα σχέδια του οποίου έκανε ο ίδιος. Ο εν λόγω μοναχός ήταν ιδιαίτερα μορφωμένος και είχε γνώσεις αρχιτεκτονικής.

Στην σχεδίαση και κατασκευή του μοναστηριού επηρεάστηκε από τον Ιταλό αρχιτέκτονα του 16ου αιώνα Σεμπαστιάνο Σέρλιο (Sebastiano Serlio).

Μετά το θάνατό του γύρω στο 1634, οι εργασίες συνεχίστηκαν από τον αδερφό του Λαυρέντιο, που ήταν και αυτός μοναχός, διακόπηκαν όμως το 1645 όταν οι Οθωμανοί κατέλαβαν τα Χανιά.

Στη διάρκεια της Τουρκοκρατίας το Μοναστήρι ήταν γνωστό ως Selvili Manastır (το Μοναστήρι με τα κυπαρίσσια).

Κατά την επανάσταση του 1821 η μονή κάηκε από τους Οθωμανούς και έτσι καταστράφηκαν και πολλά κειμήλια που βρίσκονταν σε αυτή. Εννιά χρόνια αργότερα οι Οθωμανικές Αρχές έδωσαν άδεια για την ολοκλήρωση του ναού της μονής στους μοναχούς Καλλιόπιο και Γρηγόριο.

Το 1864 χτίστηκε το καμπαναριό.

Από το 1892 και για δεκατρία χρόνια λειτούργησε στην μονή ιεροδιδασκαλείο ενώ κατά την επανάσταση του 1896-97 το μοναστήρι μετατράπηκε σε νοσοκομείο και στρατηγείο των επαναστατών.

Κατά τη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου η μονή χρησιμοποιήθηκε αρχικά από τους Έλληνες για αποθήκευση εφοδίων και αργότερα, μετά την κατάληψη της Κρήτης από τα γερμανικά στρατεύματα, οι Γερμανοί εγκατέστησαν εκεί, το 1942, τη Σχολή του Αντιεροπορικού Πυροβολικού και το 1944 150 με 200 στρατιώτες.

Η Μονή της Αγίας Τριάδος των Τζαγκαρόλων είναι Πατριαρχική και Σταυροπηγιακή μονή.

Η Μονή της Αγίας Τριάδας των Τζαγκαρόλων είναι ένα τετράπλευρο μοναστηριακό συγκρότημα με εσωτερική αυλή όπου βρίσκεται το καθολικό της μονής.

Η κεντρική είσοδος του μοναστηριού είναι στη δυτική πλευρά του συγκροτήματος.

Σε αυτήν οδηγεί μνημειώδης σκάλα που καταλήγει σε πλατύσκαλο.

Στις δύο πλευρές της πύλης υπάρχουν δύο ζεύγη μεγάλων κιόνων ιωνικού ρυθμού που υποβαστάζουν τον θριγκό.

Πιο πάνω υπάρχουν άλλα δύο ζεύγη μικρότερων κιόνων κορινθιακού ρυθμού, μεταξύ των οποίων σχηματίζεται ένα ημικυκλικό τόξο.

Στην κορυφή και στο μέσο της αρχιτεκτονικής σύνθεσης υπάρχει ένα μεγάλο αέτωμα και κάτω από αυτό μια ελληνική επιγραφή.

Δύο μικρότερα αετώματα έχουν κατασκευαστεί πάνω από τις κολόνες κορινθιακού ρυθμού.

Στην πύλη του μοναστηριού, που είναι κατασκευασμένη με πωρόλιθο, είναι φανερή η επίδραση του *Libro straordinario* του Ιταλού αρχιτέκτονα Σεμπαστιάνο Σέρλιο.

Από την κεντρική είσοδο ένας θολωτός διάδρομος οδηγεί στην εσωτερική αυλή του μοναστηριού όπου βρίσκεται το καθολικό της μονής.

Το καθολικό είναι κατασκευασμένο με λαξευτή πέτρα, κατά τον αρχιτεκτονικό τύπο του τρίκογχου με τρούλο.

Τα μορφολογικά του στοιχεία, και κυρίως ο διάκοσμός του, συνδέονται με τη δυτική αρχιτεκτονική.

Το τέμπλο του ναού κατασκευάστηκε το 1836 και είναι ξυλόγλυπτο και επίχρυσο και οι περισσότερες από τις εικόνες του φέρεται να έγιναν από τον ζωγράφο Μερκούριο, από τη Σαντορίνη.

Στη δυτική πλευρά του συγκροτήματος υπάρχουν κελιά των μοναχών, τα κελάρια του κρασιού και το παλιό ελαιουργείο.

Η βιβλιοθήκη της μονής βρίσκεται στη βόρεια πλευρά ενώ στην νότια είναι το οστεοφυλάκειο και το ηγουμενείο.

Η εκκλησιαστική σχολή που λειτούργησε στα τέλη του 19ου και τις αρχές του 20ου αιώνα εντός της μονής στεγάστηκε στην ανατολική πλευρά του συγκροτήματος.

Από την κεντρική είσοδο ένας θολωτός διάδρομος οδηγεί στην εσωτερική αυλή του μοναστηριού όπου βρίσκεται το καθολικό της μονής.

Το καθολικό είναι κατασκευασμένο με λαξευτή πέτρα, κατά τον αρχιτεκτονικό τύπο του τρίκογχου με τρούλο.

Τα μορφολογικά του στοιχεία, και κυρίως ο διάκοσμός του, συνδέονται με τη δυτική αρχιτεκτονική.

Το τέμπλο του ναού κατασκευάστηκε το 1836 και είναι ξυλόγλυπτο και επίχρυσο και οι περισσότερες από τις εικόνες του φέρεται να έγιναν από τον ζωγράφο Μερκούριο, από τη Σαντορίνη.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- <https://www.agiostitos.gr/main.php>
- <http://odysseus.culture.gr/>
- <https://www.ekklisiaonline.gr/nea/iraklio-o-vyzantinos-naos-tou-agiou-mattheou/>
- <https://ipy.gr/2018/09/24/%CE%B9%CE%B5%CF%81%CF%8C%CF%82-%CE%BD%CE%B1%CF%8C%CF%82-%CE%B1%CE%B3%CE%AF%CE%BF%CF%85-%CE%BC%CE%B7%CE%BD%CE%AC/>
- <https://maleviziotis.gr/2023/11/10/%CE%BF-%CF%80%CE%B1%CE%BB%CE%B1%CE%B9%CF%8C%CF%82-%CE%BC%CE%B7%CF%84%CF%81%CE%BF%CF%80%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B9%CE%BA%CF%8C%CF%82-%CE%BD%CE%B1%CF%8C%CF%82-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CE%B1%CE%B3%CE%AF/>
- <https://www.arkadimonastery.gr/arhiki.html>
- https://www.neakriti.gr/kriti/2053126_ta-monastiria-tis-kritis-i-istoria-toys-oi-martyries-kai-o-rolos-toys-sti-diafylaxi